

ભજનામૃત.

અમહાવાદ—આર્ય સમાજને માટે

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા,

શંકરલાલ જી. આર્ય,

પુસ્તકાધ્યક્ષ.

પ્રથમવર્તિ ૨૧ ૧૯૦૦

મૂલ્ય ૦—૧—૬

શ્રી કૈવલસનાચાર ગેચ.

મગરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
મગરાતી ગ્રંથોસાધર-સંગ્રહ

૨૭૪૨

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કોપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૭૪૨ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ (પ્રજ્ઞાન) મુદ્રા

વિષય ૮૬૪૨: ૬ ૩૪૨

ભાજન. ૧

- ૧ પરમ આનન્દ વિધાયક, શુભદાયક એ,
ઇશ્વર પ્રેમસ્વરૂપ જય જગદીશ હરે.
- ૨ મુનિ ગણ માનસ રંજન, ભય ભંજન એ,
ઇશ્વર શાન્ત૦
- ૩ વૈદિક ત્રિર્મ પ્રકાશક, ભ્રમનાશક એ,
ઇશ્વર સત્ય૦
- ૪ નાર્મિક મનુષ્ય મંડન, અધ્ય ખંડન એ,
ઇશ્વર ન્યાય૦
- ૫ વર વિશ્વાસ વિવર્ધક, મત્તમર્દક એ,
ઇશ્વર શુદ્ધ૦
- ૬ આત્માચાર સુશિક્ષક, જન્મરક્ષક એ,
ઇશ્વર દયા૦
- ૭ દૈત્ય દહન રત શર્મક, મુક્તિપ્રદ એ,
ઇશ્વર જ્ઞાન૦
- ૮ સમદર્શી ગુહાશય, જગદાશ્રય એ,
ઇશ્વર સૌમ્ય૦
- ૯ પરતાપમ્ પરિતોષક, પ્રિય પોષક એ;
પિતૃસ્વરૂપ૦
- ૧૦ નિર્બલ કે બલ દાયક, પરમ સહાયક એ,
ઇશ્વર વીર્યસ્વ૦

ભાજન. ૨

વિશ્વપતિ કે ધ્યાન મેં, જિજ્ઞસને લગાઇ હો લગન;
કોયો ન હો ઉસ કે શાન્તિ, કોયો ન હો ઉસકા મન મગન.
શમ, ક્રોધ, ભોજ, મોહ, શત્રુ હૈં, સખ વહ મહાખલી;
ઇત કે દુનન કે વાસ્તે, જિતના હો વુજ સે કરે યતન.

ऐसा बना स्वभाव को, चित्त की शान्ति से तू;
 पैदा न दुर्गा की आंख, मन में करे कहीं जलन.
 मित्रता सत्य से मन में रख, त्याग के वर आव को;
 छोड़ दे देही आल को, हीक कर अपना तू यजन.
 उस से अधिक न है कोय, जिसने रचा है यह जगत;
 उसकाही रख तू आश्रय, उसकी ही तू पकड़ शरण.
 छोड़ के राग द्वेष को, मन में तू उसका ध्यान कर;
 पुनः पर दयाल होवेंगे, निश्चय है यह परमात्मन.
 नैसा किसीका हो अमल, वैसा ही पाता है यह इल;
 दुष्टों को कष्ट मिलता है, शिष्टों का होता दुःख हरण.
 आप दया स्वरूप हैं, आपही का है आशरा;
 कृपादृष्टि कीजिये, मुज पै हो वक्त न्यून कलिन;
 मन में हो मेरे याचना, मोक्षका रास्ता मिले,
 मार के मन जो केवला धनियों का करे दमन.

बजन. ३

धन्य तू करतार मेरा, धन्य तू जगदीश्वर;
 धन्य है कृपा तेरी, धन्य तू परमेश्वर
 धन्य सृष्टिकर्ता है तू, कौन महिमा गा सके,
 व्यापक है तू जगत माहीं, गुण न तेरे गा सके.
 धन्य है प्रभु नाम तेरा, धन्य तव कृपा हरि;
 धन्य पितृवत् स्नेह तेरा, जो न त्यागो तुम कभी.
 धन्य हो तुम नित सत्; अइ धन्य है सत्ता तेरी;
 जिस के अल से सृष्टि सारी, जगत में विचरे द्विरी.
 धन्य अमृतश्च प्रबुद्ध, परम शिव सुन्दर हो तुम;
 निरभि लज्जत आनाक होवे, महिमा अपरम्पार तुम.
 धन्य तव शान्ति है धर्म, धन्य तव मन्तीरता;

अपराध सो सौ दण्डकर भी, जो दयादृष्टि न करता.
 ओहो तुम त्रिभुवन के स्वामी, राजा राजेश्वर तुम्हीं;
 मुक्तिदाता प्राणुवाता, तेरे गिन हूँ नहीं.
 जगत् पिता और जगत् माता, तूही पावनहार है;
 स्वामी तू संसार का, तेराही सभ परिवार है.
 हे अनादि जगपति मम, दान शान्ति दीजिये;
 प्रकाश तू सभ जगत् माहीं, कृपा अपनी कीजिये.

लजन. ४

तुम सुनो दीन के नाथ विनय छक मेरी,
 अथ कृपा करो लगवान् शरणु मैं तेरी.
 यह दास आपकी शरणु शरणु में आया,
 रथ लीजौ दीनकी लाज विश्वपति राया.
 तव नाम अनन्त अपार वेद में गाया,
 गुण गावत तव ऋषि मुनी पार नहीं पाया.
 मैं क्या वर्णन कर सकूँ अल्पमति मेरी,
 अथ कृपा करो लगवान् शरणु मैं तेरी. तुम०
 हे निर्विकार निर्वैर जगत् के स्वामी,
 अविद्यानन्द सर्वज्ञ सकल भट यामी;
 मैं भला भलीन मतिमद कुटिल भल कामी,
 मोहि कीजौ नाथ अथ रुद्ध जनि अनुगामी.
 देहि अमर भक्ति वरदान पिता विन देरी,
 अथ कृपा करो लगवान् शरणु मैं तेरी. तुम०
 छस जग मैं जन्मत भरत भला दुख पाया,
 कर अनेक धारणु जन्म बहुत धरयाया.
 कष्टानिधान जन जनि करो अथ दया,
 अति दुष्मिन् दुष्मा तथ शरणु आपकी आया.

कोटे जगदीश्वर इडिन कर्म की जेडी,
 अण कृपा करो भगवान् शरण्य में तेरी. तुम
 में किसे सुनाऊँ पिथा आपने मन की,
 यहाँ अपना नहीं कोष आस कइं में किनकी.
 मैं कहां लमि कइं जगान दशा निज तन की,
 तुम सय जनन सर्वज्ञ पीर निज जन की.
 अति आरत हो यह दीन दहत अण टेरी,
 अण कृपा करो जन जनि शरण्य में तेरी;
 तुम सुनो दीन के नाथ विनय ओक मेरी.

सजन. ५

नमस्कार तुजे पारम्पारा, तू प्रभु पूरय नाथ हमारा;
 तू जगस्वामी घट घट यामी, पाप पुण्यका दैपनदारा.
 आदि अन्त तेरा नहीं पावें, नाम तेरा हरि अपरम्पारा;
 कारण जगत जगको धारे, तूही जगत्का करो निस्तारा.
 कर्मानुद्वेग सभी द्वे, न्याय नियम तेरा टरे न टारा;
 अपने काम आप ही करता, का लका नहीं लेत सकारा.
 जगत यशस्वर तेरी रचना, हे सय में और सयसे न्यारा;
 कहे से नहीं सुने औरकी, नहीं तुजको कोष कहनेकारा.
 सयको समदृष्टी तू दैमे, नहीं निरादर नहीं कोष प्यारा;
 तेरे सन्मुख किसे जडाछ, सोछ हस्ती सोछ कीट पियारा.
 रूप रंग रस गंध न तुजमें, भट्टा भीड़ा कहुआ न प्यारा;
 मन धन्विक विषय नहीं तू, कपीमुनी सय यही प्यारा;
 नवज सिद्ध हरिआशा सिरधर, जे तू याहे जन्म सुधारा.

सजन. ६

जगत के नाथसे विनती हमारी,
 इसीका है भरोसा हम को भारी;

रखा जिस विश्व को कर्ता वही है,
करेगे हम उसीसे अथ तो पारी.
भोजन हर किस्म का अप्रशा जिन्होंने,
है उनकी याद तक हमने विसारी.
उतरेंगे पार लवसागर से डैसे,
अताओं हागध हैं हमसे भारी.
यही अइसीस है दिन रात हम को,
कि अपने हाथ हम अपनी भिगाड़ी.
भुड़ी की डैड से दीजे रिहाय,
लगी हम दीनों को अ.श. मुहारी.

लजन. ७

लगी जिनकी जगदीश से हो लगन,
नहों काम में उनका होता विधन.
नहीं कोच होता है उनको दलेश,
जो रभते हैं वेदोक्त अपना यजन.
सदा वे ही पाते हैं प्रतिष्ठा,
भुरे काम से लागते हैं जो जन.
किसी से नहीं वैरभुद्धी जिनहैं,
वह रहते हैं हर वक्त मनमें भगत.
गये दोनों लोक उसके केवल सुधर,
किया धन्त्रियों को है जिसने दमन.

लजन. ८

प्रभुको सुमिर सुमिर मन मेरे, ज्ञानयक्षु भुले तेरे;
नाम दान स्नान निरर्थक, जो मन प्राति न तेरे.
जगत पात की पात न पूरे, पूछे काज लखेरे;
जिन करतार अकास पछाता, सोही जगत उखेरे.

દોહન કે સુખ કારણ મૂરખ, પાવત હિમર બહેર;
 ગંધ મનન કાંથી બન જંગલ, હરપટ મેં હર નેર.
 પર જો ઉસકો દૂંદન જાવત, ઉજડત ફિરત અધેર.
 સાંચ ત્યાગ મિથ્યા જિન પકડી, અતિ વિન દુખ સહેર;
 એક માત્ર જો પ્રભુ કો મુભિરે, હમ તિસકે હૈં મેર.

ભજન. ૯

હોશમેં આઝો ગફલત ત્યાગો,
 દિન બી દલગયા અખતો જગો.
 ઉમર ગંવાઇ વિષય લોગ મેં,
 કબી હર્ષ મેં કબી શોક મેં.
 પલજર બી નહીં પાયા ચૈન,
 બઢી તૃણા દિન ઔર રૈન.
 હર સૌદે મેં ઘાટા ખાયા,
 મૂલ વ્યાજ કુછ હાથ ન આયા.
 છલી જનોં કી ખાતેં માની,
 મુશ્કત મેં નિશદિન મઢી છાની.
 અપના કાર્ય આપ બિગાડ,
 દર દર પર ફિરા મારા મારા.
 અન્ત સમય કો નહીં વિચારા,
 સમય અકારથ ખોયા સારા.
 બઢી ભૂલ હુછ ઘોખા ખાયા,
 મીઠા મારગ હાથ ન આયા.
 મંજિલ સિર પર જો હૈં ભારી,
 ઉસકી કુછ નહીં કી હૈં તૈયારી.
 ઉસ સે નહીં લગાઇ ડી,
 જો હૈં તેરા સન્ધ્યા મીત.

ચિડિયાં સુખ મર્ષ સારા ખેત,
 અળ તો મૂરખ મનમેં ચેત.
 અળ ભી સમય હૈ હોશ મેં આઝો,
 જગત્ પિતા સે પ્રીતિ લગાઝો.
 ઉસી કા કેવલ પકડ સહારા,
 જિસ સે તેરા હો નિસ્તારા.

ભજન. ૧૦

- ૧ નમો જગત્ કર્તે નમો વિશ્વ ભર્તે,
દયામય હમાલુ વિનય નાથ સ્વામી.
- ૨ નમો દીનબન્ધુ નમો કરુણા સિન્ધુ,
નમો સર્વબ્યાપક નમો અન્તર્યામી.
- ૩ નમો પ્રીતિસાધક નમો નીતિ વર્ધક,
નમો સુખદાયક નમો અગ્રગામી.
- ૪ નમો વિપદ ભંજન નમો પાપ ગંજન,
નમો મોક્ષદાયક આનંદ ધન નમામી.

ભજન. ૧૧

ઉઠો પ્રિયગણુ આલસ ત્યાગો,
 તજિ પાપ શરણુ હરિ લાગો;
 સુખાભાસ મેં મન લિપટાયા,
 સતનામ ન મૂલહિ ધ્યાયા.
 મિત્ર પુત્ર બન્ધુ સુત દારા,
 કોઇ સંગ ન ચલને હારા;
 મહલ માડિયાં કોઠિયાં બંગલે,
 અન્ત ઇન કો ન જાય સંગલે.
 જ્યો ઘટ સે ફૂટે પાની,
 જિન જિન જાવે અવધ વિહાની;

જખ કાન શુદ્ધાયા આવે,
 રૂપ યૌવન સમી જર નવે.
 સંબંધી હૂ હૂ હર મચાવે,
 છોડ મરધટ મેં વાપિસ આવે.
 યહ સંસાર એક થિયટર મહાન,
 જીવ એક્ટર્સ ધસ મેં તૂ જ્ઞાન.
 હર એક ખેલે અપની વારી,
 અન્ત કરતા હૈ કૂંચ કી તયારી.
 વ્યાસ પતન્જલિ જનક જૈસે રાની,
 હરિચંદ્ર કરણ જૈસે દાની.
 બાલિ રાવણ સમ અભિમાની,
 માર કાઢને કીને કાની.
 ઉઠ ચેત મૂરખ ક્યોં સોયા,
 સમય વિપય ભોગ મેં ખોયા.
 ચેતો ધર્મ કરો પ્રિય મેરે,
 જો સગ ચલેગા તેરે.
 કામ ક્રોધ લોભ મોહ મારો,
 સત્ વ્રત જીવન મેં ધારો.
 મિલ કર કરો પાપ કા નાશા,
 હોવે વૈદક ધર્મ પ્રકાશા.
 પાત્રો સત્ય કા તજ કર કુરાતિ,
 સેવક ચહી હૈ વેદોં કી રીતિ.

ભજન. ૧૨

પરમેશ્વર દીનદયાલ હરે, તુમ હો ગુણસાગર શુદ્ધ વિભો;
 હમ અ.ય પડે તવ દ્વાર વિભો, કૃષ્ણા કર શુદ્ધ મતી હમેદો.
 ભજતે રહતે પ્રભુકે ગુણકો, નિત નિત્ય સખી પ્રભુકી ગતિકો;

विष्णुनाथ कृपा यहि होय यदा, सुमती सुमती सय होय तदा,
 प्रभु हो प्रभु हो प्रभु हो प्रभुहो, करुणाकर शुद्धमती हमें हो।
 भक्ति मन्द मलीन हमारी प्रभो, करुणाकर शुद्धमती हमें हो,
 भक्ति अल्प हमारी नहीं यत्रती, गति ह्रस्व हमारी नहीं जटती।
 विन आश्रय प्रभू नहिं तेरे द्विजे, ओक घास पत्र वनमें न दबे,
 शुभ गायत्री में रहस्य यही, सुमती हमारी परमेश करे।
 तब नाथ विनय हमहूँ करते, कुमती प्रभु शुद्ध हमारी करे,
 प्रभु धीपति हो तुमही सगरे, तुम हो हरि धीपति मो भक्तिदे।
 अति प्रेम जरे हृदय से जगते, अभिज्ञाप हमारि पूरी करते,
 नहिं कोछ प्रभु विन धी गुर है, सय के प्रभु हो प्रभु मातपिता।
 अति शुद्ध हमें निज साधन दे, जगज्जल इंसें निजसहिते।

जनन. १३

तूही है सनातन तूही है अनूपम,
 तू राजें का अधिराज सरदार उत्तम।
 होय सा कमरा है अज्ञात उच्छा,
 जे तेरा मुशयन है दरबार उत्तम।
 पवन देवता तेरा पंजाकुली है,
 जर्षा जरे पानी पनिहारी उत्तम।
 अंगीही जगने पै नौकर है अग्नी,
 सुरज का दीपक जगे द्वार उत्तम।
 पुत्रवादी का इश दोमल से कामल,
 जना जेज जूटों का गुलजनर उत्तम।
 पुष्पावली है जयंठर की शीरी,
 ऋतुराज है तेरा भक्तिहर उत्तम।
 तेरी बाधजरी की पुस्तक मुकदस,
 मिले सृष्टि की आदि में यार उत्तम।

औरवर्ध तेरा अपरिमित है धतना,

करे किस जुड़ी से विस्तार उत्तम.
अपवृत्त ओक रस की लगी हम को प्यासा,

अभीरस पिशाकर करे प्यार उत्तम.

भजन. १४

प्राणों का भी प्राण तुही मन का मन में,
तुही राजधिराज तुही धन निर्धन में.
तुही अग्नि रवि आँद तुही तारागण में,
तुही विजुली की चमक तुही गरजन धन में.
तुही है वृक्ष में जीज तुही हरयावस में,
तुही पते झल झल तुही परवत जन में.
तुही जगकर्ता सगुण तुही फिर निर्गुण है,
तुही है जल तरंग समुद्र की इन में.

भजन. १५

ऐक—प्रभु तू मेरा रभवारा,
तू स्वामी तू अन्तर्यामी, तू प्रीतम तू प्यारा.
तू दुःख भजन नित्य निरंजन, सुलभ रहत अकार,
तुही सकल जगत् का स्वामी, तू निरगुण करतारा.
तू जे अन्त अकाल अजन्मा, अगम अनाम अपारा,
तेरी आस भरोसा तेरा, तेराही मान सकारा.
नमस्कार मेरी तुज ही को है, हे प्रभु सर्व आधार,
काम कोष भत्सर परनिन्दा, हरे समग्र विकारा.
दाय दिये राखो विषयन ते, हे प्रभु कर्म कृपारा,
नमो नमो प्रभु अन्तर्यामी, नमो नमो कर्तारा.
आलस जन गहो दायन ते, राखो नित्य संभारा,
तू मेरा रक्षक प्रतिपालक, तू मेरा दातारा.

તૂ મેરા સ્વામી પરમેશ્વર, તૂ મેરા આધાર.
સદા વિરાજે મેરે અન્દર, સત્ ચિત આનંદ સારા,
મત્ત સ્વરૂપ અજન્મા નિર્ભય, મહિમા વેદન દારા.

ભજન. ૧૬

તુમ્હારી કૃપા સે જો આનન્દ પાયા,
વાણી સે જાવે વહ ક્યોંકર ખતાયા,
નહીં હૈં યહ વહ રસ જિસે રસના ચાખે,
નહીં રૂપ ઇસ કા કલ્પી દષ્ટિ આયા.
નહીં હૈં યહ ગુણ ગન્ધ જો દ્રાણુ જાને,
ત્વચા સે ન જાવેં યહ છુઆ છુઆયા.
સંખ્યા મેં આના અસંભવ હૈં ઇસ કા,
દિશા કાલ મેં ભી રહે ના સમાયા.
તુજ સા ન દાતા હૈં તુજ સા ન જ્ઞાની,
ઇતના બડા દાન જિસને દીજાયા.
આત્મોત્તરી મેં તુમ્હારી દયા સે
મેરી જીન્દગી ને અજબ પલટા ખાયા.
સત્ ચિત્ આનન્દ અનન્તસ્વરૂપ હૈં,
મુજે મેરે અનુભવ ને નિશ્ચય કરાયા.
ગૂંગે કી રસના કે સદૃશ અમીચન્દ,
કૈસે ખતાવે કિ ક્યા રસ ઉડાયા.

ભજન. ૧૭

ઉપજો દણ્ડી, જીપે પાખન્ડી, ડરે હૈં ધમણ્ડી, ધૂરત અન્યાયી;
વિષા પાકર, નિકલા દિવાકર, તિમિર હટા કર, જ્યોતિ દિખાઇ.
આયે હૈં સ્વામી, દયાનન્દ નામી, ગરજ સભા મે, સિંહકે ન્યાંધ;
સત્યકા મણ્ડન, હંનકા ખણ્ડન, તિલક છાપકી ધુલ ઉગાઈ.

ડરે હેં પ્રમાદી, અનીશ્વરવાદી, પુરાણિક દંવેં હેં રામ દુહાઈ;
 બડે બડે નાતિક, હોકર આસ્તિક, હાથ જોડ આગે શરણાર્થ.
 કર સાત્ત્વાર્થ, સત્ત્વાર્થ, સત્ય ઉપદેશોં કી ધુમ મચાઈ;
 લોક લોકાન્તર, મંત મતાન્તર, કર ન સકા ઉસ સે લગાઈ.
 દેશ દેશાન્તર, દ્વીપ દ્વીપાન્તર, માન ચુકે ઉનકી પંડિતાઈ;
 વેદોં કે બલ સે સુકિત પખલ સે, દ્વિયુગ કી કાયા પલટાઈ.
 તમ અખણ સે, તેજ પ્રચણસે, રિપુવન કી છતિયાં ધડકાઈ;
 યુગેદ્ર મહાક્રપિ. આત્મ દર્શી, દિગ્વિજય જિનકે હિરસેમેં આઈ.
 અમીચન્દ એસા, હોના કહિન હે, ધર્માવલગ્ની વેદાનુયાઈ.
 કષ્ટ ઉદાયે, નહિં ધમરાયે, ધર્મ ન હારા લિયા તિય ખાઈ.

ભજન. ૧૮

તુ કુછ કર ઉપકાર જગત મેં, તુ કુછ કર ઉપકાર,
 માનુષ જન્મ અમોલક તુજકો કો, મિલે ન પારખ્યાર.
 કર્મ ઉપાસના જ્ઞાનકાંડ કો, કર્મ ઉપકારો ચાર,
 સુખ દુઃખ પ્રાપ્ત હોવે નર કો, પૂર્વ કર્માનુસાર.
 સુકૃત અપના કર ધન સંચય, યે વરતૂ હે સાર,
 દેશાન્તરે કર તેરી સેવા, ગુણિયન કા સત્કાર.
 શીલ સંતોષ પરરવાર્થરતી, દયા ક્ષમા આધાર;
 ભૂખે કો ભોજન ખાસે કો પાની, યથા શક્તિ ઉપકાર.
 કહિન સમય મેં હોવે ગે સાથી, તેરે શ્રેષ્ઠ આચાર,
 તોતે ઇનકા કરતૂ સંગ, સુખ હો સર્વ પ્રકાર.
 ઉદય અજાની કહે બ્રહ્મ, ઇસ મેં તિસ કોહી ધિકકાર,
 હૈ કરતવ ચોસક અમીચન્દ, જો રહી ખટચાર.

આરતી. ૧૯

જય ત્રિભુવન કર્તા (૨) સર્ગ કે આશ્રયદાતા (૨)
 જય સંકટ હરતા, જય દેવ જય દેવ, જય ત્રિભુવન કર્તા.

જડ ચેતન સમ જેતે, મહિમા તવ ગાવેં (૨)
 રાગ પરમ સમઠી (૨) તુમ કો શિર નાવેં. જયદેવ.
 અતુલ તુમ્હારી કરશ્યા, વરણી નહિં જામ (૨)
 મંગલ કીર્તિ તુમ્હારી (૨) ગગન ગગન છાધ. જયદેવ.
 તુમ ચેતન પરમેશ્વર, તુમ પરિપૂરણ રામી (૨)
 પુણ્યપાપ મમ દેખો (૨) પ્રભુ અન્તર્યામી જયદેવ.
 અટલ જ્ઞાન કી ચહુંદિશ, તુમ જ્યેતી નિસ્તારી (૨)
 નિરખ નિરખ હો ચક્રત (૨) જગમેં નરતારા જયદેવ.
 હૈ અનન્ત તવ શક્તિ. વર્ણન કિમ કાગે (૨)
 કરો ગર્વ પ્રભુ ચૂરણ (૨) નિજ આશ્રય દીગે. જયદેવ.
 ભિક્ષા યહી હમારી, હૈ મંગલ દેવા (૨)
 નિશ દિન હો ઉત્સાહિત (૨) કરું તેરી સેવા. જયદેવ.

ભજન ૨૦

ઉઠો અખ નીંદ ગદ્ગદનસે, કરો કુચ્છ આપની હીન્મત,
 દયાનંદ દેશ દિનેયીટી, જરા તુમ દેખ લો હીન્મત.
 જાન આયા તપ ખનોસે વહ, કયાથી દેશકી હાલત;
 કયા ઇસ વકત હૈ ઇસકી, જરા તુંમ દેખ લો હીન્મત.
 યથાર્થ જ્ઞાન કે પુરતક, સભિ યે લોપ દિર ઉનકો;
 કિયા પ્રચાર હૈ ઉસકી, જરા તુમ દેખ લો હીન્મત.
 વિચારે વેઃ અખ સજ્જન. પુરાણોમેં હુધ નકરત;
 ભગવાન જુહો ઉસકી, જરા તુંમ દેખ લો હીન્મત
 ન મજા હૈ ન ગિરખ અખ, ગઈ હૈ પોત્ર ખુત ઉનકા;
 કિયે અસમર્થ હૈ ઉસકી, જરા તુમ દેખ લો હીન્મત.
 જે શિષ્યોપદેશ મત થા, કિયા હૈ છિત્ત ભિન્ન ઉસકો;
 ગ્રામ ધુતસે ઉસકી, જરા તુમ દેખ લો હીન્મત.
 લડક પનકા વીવહ હૈ, ગીરધ, ગયા શદિ ગણગતમેં;

બલ્લ બલ્લ વીર્ય હૈ ઉસકી, જરા તુમ દેખ લો હીન્મત.
 નિરર્થક શ્રાદ્ધ તિરથ કે, દિખાયા સત્ય અર્થો કો,
 મિટાયા કપટ સે ઉસકો, જરા તુમ દેખ લો હીન્મત.
 લતાડા મૂર્તિ પૂજન કો, તથા અવતાર મેં નિશ્ચય;
 પુજાયા બલ્લ હૈ ઉસકી, જરા તુમ દેખ લો હિન્મત.
 પદાના કન્યાઓકા, દિખાયા વેદ સેં ઉસને:
 જતાયા ન્યાય હૈ ઉસકી, જરા તુમ દેખ લો હિન્મત.
 જતાયા સંસ્કારોકા રૂપિ પ્રણિત અથો સેં;
 છુડાયા બલ્લ સેં ઉસકો, જરા તુમ દેખ લો હીન્મત.
 આલિણુ કમં હીસેં હૈ સુઝાયા સત્યકે બલ્લસેં;
 બચાયા દુષ્ટસે ઉસકી જરા તુમ દેખ લો હીન્મત.
 હજારો ઓર સચ્ચાઇયાં, દિખાઇ વેદસેં ઉસને;
 બને આર્યગણુ ઉસકો, જ-૧ તુમ દેખ લો હિન્મત.
 કરો તુમ સદ્બલ કુર્માની, જો કિંથી સત્યકી ખાતર;
 ડરા ન જહર સે ઉસકો, જરા તુમ દેખ લો હિન્મત.

ભજન ૨૧

અગર બલ્લ વેત્તા હમે ન સુઝાતા,	
તો અજ્ઞાનસેં કોન હમકો છુડાતાં અંતરો.	
નગર વેદકા બાળ્ય કરતા મહાપુરુષ,	
તો કોન હમકો ઇશ્વરકી વિદ્યા જાનાતાં	અગર.
પુરાણોસે કયોકર ધૂણા હોતી હમકો.	
અનર્થ કર્તા, ઉનકો જો વહ ન દિખાતાં	અગર.
પુનર સચ્ચિદાનંદ પુજતા હમે કોન;	
જો પાપાણુ પુજનકો વહો ન ગિરાતાં	અગર.
કહાં મૂઢ પુરુષોસેં હોતી રીહાઇ,	
આલ્મણુ કે જો અર્થ વહ ન બનાતાં	અગર.

ਕਹਾਂ ਛਾੜੇ ਧੁੱਤ ਪੀਯ ਅਗਰ ਵਫ਼; ਅਗਰ.
 ਨ ਭੁੱਤੇ ਪਿਤਾ ਮਛਾਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਤਾ॥
 ਅਭਿ ਤਕਲੀ ਗੰਗਾਮੇਂ ਛਮ ਫੁੱਧ ਮਰੇਤੇ. ਅਗਰ.
 ਪਤੰਯਲਸੇ ਅਗਰ ਵਫ਼ ਨ ਵਾਛੇ ਕਰਾਤਾ॥
 ਜਗਨਾਥਮੇਂ ਛਮ ਪੜੇ ਫ਼ਿਰੇ ਮਾਰੇ, ਅਗਰ.
 ਜੇ ਵੇਛੋਕਤ ਸਾਧਨ ਨ ਮੁਕਿਤ ਯਤਾਤਾ॥
 ਅਛੀ ਜਲੀ ਅਛੈਤਕੀ ਵਿਧ ਅਭਿਤਕ, ਅਗਰ.
 ਰੂਪਿ ਵ੍ਯਾਸ ਸੇਂ ਜੇ ਨ ਅਮ੍ਰਿਤ ਪਿਲਾਤਾ॥
 ਮਛੀ ਪੀਰ ਅਵਤਾਰ ਆਵਿਸੇ ਕਾਛ, ਅਗਰ.
 ਅਸੰਭਵ ਥਾ ਮੇਂ ਉਸਕੇ ਛਮਕੇ ਛੁਡਾਤਾ॥
 ਰਛਾ ਜਯ ਤਕ ਛਮਮੇਂ ਸਵਾਮੀ ਫ਼ਯਾਨੰਦ, ਅਗਰ.
 ਪੀਰਾ ਛਰੇ ਜਗਛ ਵੰਦ ਮਤ ਕੋ ਫ਼ੈਲਾਤਾ॥
 ਛੁਆ ਮੋਖਮੇਂ ਜਯ ਵਫ਼ ਆਪਰ ਸਥਾਪਿਤ, ਅਗਰ.
 ਗਯਾ ਵੇਛਕਾ ਧਵਾਂਸੇ ਡਾਂਡਾ ਯਜਨਤਾ॥

ਲਾਜਨ ੨੨

ਸੁਨੋ ਜਗਦਿਸ਼ ਯਿਨਤੀ ਕੋ, ਗੁਮਹਾਰੀ ਆਸ਼ਾ ਭਾਰੀ ਛੇ;
 ਸੁੰਧਾਰੋ ਅਯ ਕ੍ਰਪਾ ਕਰਕੇ, ਦਸ਼ਾ ਯੀਗਡੀ ਛਮਾਰੀ ਛੇ॥ ਸੁਨੋ.
 ਅਵਿਧਾ ਦੇਸ਼ਮੇਂ ਫ਼ੈਲੀ, ਛੁਵਾ ਸੁਰਯ ਧਛ ਭਾਰਥ ਵਰ੍ਧ;
 ਯਿਗਾਡਾ ਰੀਤਾਂ ਨਿਤਾਂਕੋ, ਪਰਸਰ ਔਰ ਜਲਰੀ ਛੇ॥ ਸੁਨੋ.
 ਰਛਾ ਨਾ ਧਨ ਧਵਾਂ ਪਰ ਕੁਛ, ਨ ਅਯ ਰਛੇਨੇਕੀ ਆਸ਼ਾ ਛੇ,
 ਨਿਛਧਮਤਾਨੇ ਧਰ ਛਾਵਾ, ਛੁਵਾ ਭਾਰਤ ਯੀਯਾਰੀ ਛੇ॥ ਸੁਨੋ.
 ਛਮਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਯਨਿਯੋਂ, ਮਛਾਜਨ ਰਾਜ ਔਰ ਯਾਯੁ;
 ਜਰਾ ਧਸ ਔਰ ਟੁਕ ਛੇਯੋ, ਛਮੇ ਆਸ਼ਾ ਗੁਮਹਾਰੀ ਛੇ॥ ਸੁਨੋ.
 ਕਰੋ ਕੁਛ ਦੇਸ਼ਕੀ ਯਿਨਤਾ, ਯੇ ਕਯਾ ਥਾ ਔਰ ਛੁਵਾ ਅਯ ਕਯਾ;
 ਨ ਥਾ ਟਿਕਸ ਨ ਥੀ ਯੁੰਗੀ, ਕੇ ਭੁਸ਼ਮੇਂ ਜਨ ਆਰੀਛੇ॥ ਸੁਨੋ.
 ਨਛੀ ਛੇ ਦੇਸ਼ਕੀ ਮਮਤਾ, ਕਿਸੀ ਭਾਰਤ ਨਿਵਾਸੀ ਛੇ;

કરે કયા અથ યતન યારો, પડા દુખ સિરપે ભારી હેં સુનો.
 નહીં હે એસા કોઈ જન, જો હમકો આકે દે ધીરજ,
 યે કયોં રોતે હો તુમ સાહેબ, નયનોસેં રક્ત જારી હેં સુનો.
 બદાઓ માતૃ ભાષાકો, જહાં તક હો સકે તુમસેં;
 ખીના ઇસકે બદાનેસેં, ખુરી હાલત તુમારી હેં સુનો.
 સુનો શીક્ષા હમારી તુમ, અગર માનો તો અમ્મજા હે;
 નહીં તો દિન બદિન સમકી, અવશ્ય હોની ખુવારી હેં સુનો.
 કરો શીર ઐક્યતા દિલસે, કપટ છલકો જરા ત્યાગો;
 મિલો તુમ પ્રેમસે સજ્જન, યેહી ખાનતી હમારી હેં સુનો.

ભજન. ૨૩

નમઃ સૃષ્ટિ કર્તા, નમોહો વિદ્વાતા,	
નમઃ સમ્યક્દાનંદ આનંદ દાતાં	
નમો દિનકે દુખ, હર લેને વાલે;	
નમો વિશ્વ ભર્તા, નમો હો સંહર્તાં	નમઃ
કરો શુદ્ધ, અંતઃકરણ મેરા સ્વામી,	
યેહી માંગતા નિત્ય, સાયંમ પ્રાતાં	નમઃ
કરો ત્રીન તાપોસેં રક્ષા હમારી;	
રહું સર્વદા તેરી, મહિમા કો ગાતાં	નમઃ
તુમહારી દયાદા, ભરોસા હે મુજકો,	
ન કોઈ સહાયક, હે સુન બંધુ દારાં	નમઃ
ભંવર ખીચ નૈયા, ફૂંસી નાથ મેરી;	
પગ દાલકે, ચક્રમેં ચક્ર ખાતાં	નમઃ
લગા દીજો અખતો, કિનારેપે નૈયા;	
જો અધમોકા, ઉંદાર કર્તા કહાતાં	નમઃ
તેરે દરપે બલદેવ, અખતો પડા હે;	
ન કયોં દાસ અપના હસે તું બનાતાં	નમઃ

ભજન. ૨૪

ન જાને કોન હી વેલા, બળેગા કુચકા ડંકા (અન્તરે)
 યહ દુનિયાં ચાર દિન ભાઈ, પ્રભુ તું કાહે વિસરાઈ;
 જગત સુખ દુખ હે પ્યારે, વિષય હે વિષભરેસારે. ન જાને.
 સકલ યહ મહેલ ધન ચેરે, રહેં ન અન્તકો તેરે;
 ન માતા પુત અર્ધંગી, કબિ હો અન્તકી સંગીં ન જાને.
 ન મિતર સન્દેહી હિતકારી, બી હોં પરલોક સહકારી;
 ધર્મકી એક હે બેડી, લાંઘાવે અન્તકી બેરીં ન જાને
 ધર્મ મેં લીન હો પ્યારે. યહી એક તુમકો ઉદારે,
 પ્રભુદા શરણે લે તું, ઉસીકા નામ જપ લેતું ન જાને.
 વહી હે જગત આધારા, ઉસીસે હોવે નિસ્તારા;
 ઉસીકી આજ્ઞા પાલન ધર્મ, હે ધર્મકા પાલનં ન જાને.
 ન જીવનપર તુહો નિરમર, ટિકે ન અન્તકો પલબર,
 છીનમે કાયા યહ તેરી, હો જાવે ભસ્મકી ઢેરીં ન જાને.

ભજન. ૨૫

નમઃ હો નમઃ હો, નમઃ પ્રાણુ દાતા,
 નમઃ હો નમઃ હો, નમઃ પ્રિય તાતા;
 તુ આકાશ સમ હરસ્થાન મેં વ્યાપક,
 સૃષ્ટિકા રચના, તુહી હે વિધાતા. નમઃ
 અકાયમ હેતુ કાયાતેરી નહીં હૈ,
 નિરાકાર હેતુ નહીં જન્મ પાતા;
 અતિ સુક્ષ્મસે બી હે સુક્ષ્મ તું,
 હે પ્રમાણુ ઓકેબિ અન્તર સમાતાં નમઃ
 તુનાડી ઓર નસકે, બંધનસે બાહર,
 સદામુક્ત. ઓર એક રસ કહાતા;
 તું શુદ્ધ ઓર નિર્મલ, તુ હે જ્ઞાન સાગર,

અવિદ્યાકા નાશક, તૂ વિદ્યા બહાતાં નમઃ
 નહીં પાપકા લેશ, તુજમે જરા બી,
 ન્યાય કારી હે તૂ, ન્યાયકો જાનતા;
 સર્વ વત સર્વશ, સખકા દુષ્ટા,
 સર્વ સાક્ષી મનકે, અન્દર રમાતા. નમઃ

બ્રહ્માંડકા, એક સ્વામી તુહી હે,
 સર્વ ઈશ, સખકો નિયમસે ચલાતા;
 અકારણ હેતુ, આદિ તેરા નહી હે,
 નિરાધાર તું સખમે, શકિત બસાતા. નમઃ

સૃષ્ટી કે આરંભ મેં, વેદ દ્વારા,
 પરમ સુખ મોક્ષકા રસતા દિખાતા; નમઃ
 નહીં પાર પા સકે, તેરી દયાકા,
 અભાગી હવે જન તુને જો ભુલાતા. નમઃ

ભજન. ૨૬

પરસ્પર તુમ બનો રક્ષક, યેહ ઉત્તમ મત હમારા હે,
 ખુલે અક્ષર, યેહી વેદોમે, ઇશ્વરને પુકારા હે. પર.

હતો મત ગૌમાતા કા, પદારથ દેને હારા હે,
 જરા કુક ગોરસેં દેખો, યેહ ભારથકા સહારા હે. પર.

હમેં જો દુષ્ મિદા હે, તુમહે મજબૂત કયા ખારા હે,
 તા અસ્તુબકા કુલ્હાડા હાથસે, પૈર અપને મારા હે. પર.

મુસલમાં કયા ઈસાઈ, ઓર યહુદિ કયા નિસારા હે;
 યથાર્થ જ્ઞાન જો જાને, વહ ઇશ્વર કે પ્યારા હે. પર.

કહીં ઇજ્જલ કુરાન હે, કહી પુરાણ અદાર હે,
 પરસ્પર એક કા દેવિ, ઈસીકા વિદ્ય સારા હે. પર.

સનાતન વેદકા મારગ, ઉસે સખને બિસારા હે,
 પ્રેમકા કોષ હે હસમે, યહ આખોસે નિહારા હે. પર.

મા ઉરકે ભાષ્ય મેં ગડગડ, ક્યાનન્દને સુધારા હે,
પક્ષકો છોડ કર દેખો, વહિ સુખકા કિનારા હે. ૫૨.
બધાન સખકી હે ઉસમેં, પ્રભુ પદકા નજરાહે;
સુનો યા મત સુનો મારો, ધર્મકા સચ્ચા નકારાહે. ૫૨.

ભજન, ૨૭

બનો આર્ય, વેદમતપર ચલો;
રહો બે ધડક, મત કિસીસેં ડરો. બનો૦
અવિદ્યા કરો નાશ, વિદ્યા પઢો;
પરમહન, વિદ્યાકા લો ઓર દો.
ચલન વેદાનુકૂલ અપના કરો,
ખુશીસેં રહો, ઓર કુલો ફલો. બનો૦
કરો યોગ ઓર યોગિયોસેં મિલો,
પરમધામ મુક્તિકે ભાગી બનો. બનો૦
પરોપકાર હીમેં લગા રખો મન,
પરોપકાર કરકેહી મનમેં મગન. બનો૦
નહો વૈર ખુદિ કિસીસેં કબિ,
રહે મનમેં વ્યાપક સદા શાન્તિ. બનો૦
હીરેકે ખુલે જ્ઞાનચક્ષુ અગર,
તો પ્રકાશ ઉસકા હો નૂરે નજર. બનો૦
બદીસેં ડરો ઓર કરો કામ નેક,
કે નેકિકા હોતાહે અંજનમ નેક. બનો૦
જો વેદાકે અનુકૂલ હો ચાલ ઢાલ,
ન બદખાલી કીહો કિસીકા મંજલ. બનો૦
જો રહેના હે મંજૂર આરામસેં,
તો ભાગો હમેશાં ખુરે કામસેં; બનો૦
જો એક હજરકા હે આશ્રય.

નહીં ઉનકો ડર હૈ કહીંભિ જરા.	બનો ૦
વહ નેકોકો નેકીકા ફલ દેતાહૈ,	
બદોકો સબખે અમલ દેતા હૈ.	બનો ૦
વહી વિશ્વકા કેવલ આધાર હૈ,	
ઉસીકો હમારા નમસ્કાર હૈ.	બનો ૦

ભજન ૨૮

ઈશ્વર ફક્ત તુમ્હી હો દુખ કે મીઠાને વાલે,
 આવાગમન છુટાકર મુક્તી દિલાને વાલે.
 સૂરજ જમીં સિતારે સખ આસરે તુમ્હારે,
 સારે નિજમશમશી તુમ હો ચલાને વાલે.
 હરજ તુમ્હી હો હાજિર હર ખાત પર હો કદિર,
 છોટે સે જરેં મેં બી તુમ હો સમાને વાલે.
 દરિયા પહાડ જંગલ હરજ તુમ્હારા જલવા,
 મૂરખ હુયે તુમ્હારી મૂરત બનાને વાલે.
 મસજિદ મેં ન હરમ મેં જુતખાને મેં ન કાખા,
 તુમ્હો કહાં હૈં પાતે કાશી કે જાને વાલે.
 માલા તો હાથ મેં હૈ દિલ દાઓ ધાત મેં હૈં,
 કયા ખાક તુમ્હો પાવેં ચહ ખાક ઉડાને વાલે.
 જૂઠે સુખોં મેં ફંસકર ભૂલે તુમ્હારી માહમા,
 તુમ સે અલગ પડે હૈ તુમ હો ઉઠાને વાલે.
 માતા બહિન વ જાતા જૂઠા હૈ સારા નાતા,
 સખ દુખ હૈં દેને વાલે અમ મેં ફંસાને વાલે.
 દર છોડ કર તુમ્હારા કીસ દર પૈ જાક મ ગૂં,
 હૈ શાહો રાજ તુમ સે રુતબોં કે પાને વાલે.
 સખ સે અલગ હો મુજતર હાજિર તુમ્હારે દર પર,
 કૃપા કી દર્શિ કાજે તુમ હો બચાને વાલે.

लज्जन २८

होहा तुम जिन मेरा डौन है, हे अनाथ के नाथ,

धस असार संसार में, पकड़ दिया है हाथ.

टेक—प्रभु दुष्प सागर संसार से हो पार लगाने वाले,
धन यौजन और कुटुम्ब हमारा, संगमें कोछ न यत्ननेहारा.
हिर हम किस का तर्क सदाचा, आली जय धरण्यार से तुम
ही धीर जधाने वाले, हो पार० मन व्ययत्र वश में नहीं
आवे, यमकदार जीनों में जवे, दुष्ट कर्म हम से कर-
वावे, अपने वेग अपार से, जट पापों में ला जले. हो
पार०. धन्त्री जश में नहीं आती हैं, विषय लोग में
इंस जाती हैं; निर्जल करके भरकाती हैं, धन के दुष्ट
विचार से, हो तुम्ही जयाने वाले. हो पार०. यह शरीर
ने सज से प्यारे, वह भी तो नहीं होय हमारे; जिस
दिन होय जव से न्यारे, आगे भरघट द्वारसे, हैं पीछे
दिखाने वाले. हो पार०. हो निराश सज और से आये,
जगत दुषोने जहुत सताये, तुम जिन स्वामी डौन जयाये,
तीना तापोंकी भार से, हो तुम्ही छुड़ाने वाले. हो पार०.

लज्जन ३०

हे अपरम्पार—प्रभु तुम्हारी महिमा, अद्भुत है
तुम्हारी माया; नहीं पार किसी ने पाया, कधी मुनी
गये सज हार. प्रभू०. भूमण्डल और यह तारे, यर अयर
जव जड सारे. तुम्ही का रहे पुकार. प्रभू०. तुम्ही हिर-
प्यगर्भ कडलाये, सारे प्रह्लाड रयाये, डौन करसके शुमार,
प्रभू०. हो जगत के आदी कारण, तुमी जिये दुये हो
धारण, तुम्ही करते संहार. प्रभू०. सज जनोंमें तुमही
जलदो, सज यल हैं तुम्ही अयलहो, तुम्ही सुजके

બલગર, પ્રભૂ. હું વાસુદેવ જાનાઉં, જે સરથુ તેરી આતા
હૈ, મિલે મુક્તોડા દ્વાર. પ્રભૂ.

ભજન ૩૧

હમારી એક બિનય તુમ સે દયામય દીન દિતકારી,
મિટાઓ મેરેહૃદય કી અવિદ્યા રૂપ અધિયારી.
પ્રકાશિત જ્ઞાન અપને ઠા હૃદય મેં કીજીયે સઝન,
નિલે કલ્યાણુ ઠા રસ્તા બનેં હમ સુખ કે અધિકારી.
ગયા હૈ છૂટ વહ મારગ હમારે પૂર્ણ પુરુષોં ઠા,
બિના કલકે હમારી હોગઈ અખ દુર્દશા ભારી.
હમારા ધર્મ બૈદિક થા હિપાસક આપ કે હમ થે.
હુયે અખ પંથ નાનાહી ઐ નાના ઇશુ આતારી.
કગે આપસ મેં સખ લડને હુએ સખ તીન કે તેરક,
ગઈ ભારત ડી સરદારી હુયે અખ ભૂપ બનચારી.
અહિંસા લાગ ચોરી થા ધર્મ અત પૂર્ણ પુરુષોં ઠા,
વહાં હિંસક ઐ બટમારી સરાખી ચોર ઐ જ્વારી.
જહાં ઋષિ મુનિ થે બ્રહ્મચારી પુરુષ નારી સદાચારી,
વહાં અખ પ્રાયઃ નરનારી હુયે કુલટા ઐ ખમ્બિચારી.
યહાં કે દીન ચોર દુષિયા નહીં ઈન્દ્રિય પાતે હૈં,
મુચડે ભાંડ ચોર વેશ્યા હડાવેં માલ બદકારી.
મચા અંધેર અખ એસા હવા બદલી જમાનેકી,
તુમ્હી પર આશા હૈ ભારી ટિન્હી પિતુ બંધુ મકતારી
તુમ્હીં હો ધર્મકે પાલન અધર્મોં છુટ કુલખાલક;
સમઝ બલદેવ નિજ બાલક બચાઓ બેગ બલવારી.

ભજન ૩૨

પ્રભૂ કે હોડકર તૂને લગન કિસસે લગાઇ હૈ,
હુઆ નાદાન છોં એસા સમઝ આ બેંચ ખાલ હૈ.

जो है सज सृष्टि का पावक बुलाया उसको तैं भूरभ,
 भुतों को पूजकर प्यारे नश्रु किया तूने पाछ है.
 जो है हर अरतु में व्यापक धरा निराकर अभिनाशी,
 बनाकर उसकी जड भूरत मन्दिर में जल बिछाई है.
 वह है मौजूद सभे घट में हमेशा दृष्टता सज को,
 अही नेकी का इत्त होता वह धरवर सज का न्याय है.
 नहीं वह जन्म मृत्यु के कभी अंधन में आता है,
 अताकर जन्म क्यों उसको वृथा तुलमत लगाय है.
 छुटा नहीं मैत्र मनका नहाया लाभ तिर्येनी,
 लिखाया नाम सन्तो में लरी दित्त में भुटाय है.
 राम और कृष्ण सत् पुरुषों की क्यों निन्दा करे भूरभ,
 बनाकर स्वांग क्यों तैंने हंसो इनकी दराय है.
 हजरो दीन और दुनिया न पाते ओक दुकडा तक,
 तैं देहे दान दुष्टों का गृथा दैवत बुटाय है.
 जरा अज होशमें आनन उठा गइतत के परहे को,
 लगन अन्नदेव कर उसका जो सजका पुशनुभाय है.

लजन ३३

आरों वशों के नर नारि, हुये धन भेटी पै आने वाले,
 अर आहे होय कुरूप महान, जुद्धा कापे धर धर भान.
 अस जहां दृष्ट जिया धनवान, हो गये ताकने वाले
 आरों वशों ० १

कन्जर कन्जरी अने अनेक, रभते धरमें भेटी ओक;
 समझे यही है धनको टेक, गहरी न कही उजाने वाले.
 आरों ० २

कितने धन के हैं दहवाल, मारे सुहन के गहरे भाव;
 मित्रो धनको देओ निहास, क्यों हुओ पाप अकाने वाले.

ચારોં વણોં ૦ ૩

ઢાઢ ગિનવાવેં પાંચ હામર, કરને હેં યે હી વ્યવહાર;
તુમે ખેટી ચાહે મંજવાર, હો ગયે લાજ નશાને વાલે.

ચારોં વણોં ૦ ૪

કિતની હો ગંઈ વિધવા નારિ, રો રો કર રહી હાહા-
કાર જગમેં ખદ રહા હૈ બ્યાભિચાર, છોડો મુશ્ત રપાને વાલે.

ચારોં વણોં ૦ ૫

જેસે આવે વૈસે જાય, હહરે મેહનત સે જો કમાય.
ભારત ? તેરી દશા યે હાય, હો ગયે ખેટી સતાને વાલે.

ચારોં વણોં ૦ ૬

મેરી ઉનસે હૈ યે અપીત, જો હૈ આત્મલ ભાઇ મુશીલ;
એસે કામમેં કરેલ દોલ, તુમહી હો કાર્ય કરાને વાલે.

ચારોં વણોં ૦ ૭

મિત્રો ! યે હૈ પાપ મહાન, જનો પહિચાનો અરાન,
પાક હુઇ ખહુત સી હાન, હો જાઓ માન ખદાને વાલે.

ચારોં વણોં ૦ ૮

ભજન ૩૪

દુહા સારે શાસ્ત્ર પુરાણ મેં પદ હિન્દુ કહીં ન પાયા,
મનુ વેદ ઔર છહું શાસ્ત્ર મેં, પતા મિત્રા નહીં કોશ માત્ર મેં
હિન્દુપદ નહીં મિત્રા તંત્ર મેં, યહ સત ખચન સુનાયા. ૫૬૦ ૧
હુગત ફારસી મેં ગયાસ હૈ, ઉસમેં હિન્દુ લિખા ખાસ હૈ;
દેખો ખોલ હો જિસ કે પાસ હૈ, કાફિર ચોર ખતાયા. ૫૬૦ ૨
જગ સંકલ્પ પદો હો બાઇ, શમ્દ આર્યા દેત સુનાઈ.
ફિર કયોં છાઇ મૂરખતાઇ, હિન્દુ વહાં નહીં આયા. ૫૬૦ ૩
યહ હૈ પક્ષ યવનોં કા સાર, હિન્દુ રખ દીયા નામ હમારા.
કહે મુરારી મિત્રતુમહારા, નયા છન્દ કથ ગાયા. ૫૬૦ ૪

लज्जन. ३५

मुझडा क्या दमे दर्पणु मे, तेरे दया धर्म नहो मन मे,
जन्म तक डूब रही डुलवारी, आस रही डूबन मे,
एक दिन ऐसा होयगा प्राणी, आक डुगेगी तनमे। मु०
यन्दन अगर कुसुम्भी जमा, सोहत गोरे तन मे,
भर योवन दुंगर का पानी, उतर जय एक छनमे। मु०
नदिया गहरी नाव पुरानी उतर जय एक छन मे,
धर्मा धर्मा पार उतर गये, पापी रहे अंदर मे। मु०
कौडी कौडी माया जेडी, सुरत लगी घस धन मे;
दस दवांजे जन्म लये जन्म, रहगर्भ मनकी मनमे। मु०
पगडी आंधत पेय संभारत, तेल भलत अंगन मे;
कहत कपीर सुनो लाछ साधु, यह क्या लउंगे रनमे। मु०

लज्जन. ३६

धरम पथ ईलाहो धर धर द्वार,
नगर नगर और आम आम मे, वेदों का करो प्रचार.
द्वेष निकलो, प्रीति बढ़ाओ, मन अपने को भार,
घंट उन्ने पत्थर जसाविं, कुछ भी करो न गियार. ध० १
धर्म के कारण स्वामी दयानन्द, अर्पण करगये प्राण,
लेणरामजने पेट हुआ, देश का किया है सुधार. ध० २
धर्म के कारण गुड़ गोविन्दज के, दोनों वे राजकुमार,
दिवारमे जुतेगये आह ! न कीनी धर्म है जगमे सार. ध० ३
धर्म के कारण राज हरिश्चन्द्र राजपाट दिया त्याग,
रानी जिडी इहिताश वह आलक राज लंगी के द्वार. ध० ४
ग्यारह अरस का वह आल हकीकत धर्म पै हुआ कुर्बान,
जन दधपर धर्म न छोडा, तन मन दिया सज बार. ध० ५
ऐसे औ तुम जनो छितैपी, छोडो जूय व्यवहार,
सन्ने आर्यपीर कलवाओ, नाथु कहे हर बार. ध० ६

लवणन. ३७

आओ मित्रो हम तुम मिलकर अग्न कुछ पर उपकार करें,
अन्धकार को दूर हटावे विद्या का प्रचार करें.

भारतवासी तजो उदासी हो भुतनाशी धर्म के,
कुंठ सत्य का निर्णय करके शुभ मार्ग अन्वित्यार करें.
रंज जुदाघ जहुन उदाघ हमने अपनी भूत से,
नैनी पुरानी किरानी पुरानी सग्न आपस में धार करें.
जिसको अद्वैतत हुआ उज्जना द्विर से भारी देश में,
व्यानन्द था जगत हितैषी सग्न उसका सत्कार करें.

लवणन. ३८

जो आहते हो धर्म कमाना उद्वेग परउपकार करो,
तन मन धन सग्न अर्पण करके वेदों का प्रचार करो.
अहुत कष्ट तुम उदायुके हो वैदिक मार्ग छोडकर,
आओ भूले भटक भाग्यो उसको द्विर अन्वित्यार करो.
मत धनडाओ अहुत सतावनं तुम को भूषण आहमी,
प्राणी मात्र ही तुम सेवा से मत हिलको भेजकर करो.
कृष्ण ज्ञास आदी ऋषियों को दाय लगाना छोडो,
अपने भडों की धनगत को अय प्यारों युं मत प्यार करो.
बिवाह वगैरह के मौकों पर नया नया कर रंजियां,
मत अपनी सन्तानों को तुम उनका आशिकनर करो.
वाली उमर में सन्तानों का करके बिवाह और शादियां,
अस भीरण को उनके जोडर मत दुर्धस भीमार करो-
दीन अनाथ अपाहिण जतने, पाओ भारत देशमें.
भोजन अस्तर आदी देकर अग्न उनका उद्वार करो.
अधोगति को पहुंय युका है मित्रो भारत देश अग्न,
धसको सँभालो तुम अय भाग्यो भिन्नकर यह शुभकार करो.
राग धर्षा द्वेष और तण कर्म करो निष्काम सग्न,

धरमी प्रेमी परउपकारी पुरखोंका सत्कार करो.
 जनो सहायक तुम गुरुकुल के तन मन धन से लाओ,
 अपिष कल्याण गौतम जैसे ब्रह्मचारी तैयार करो;
 परमेश्वरके जनो उपासक जो याहो सुख धामको,
 यज्ञ हवनसे नित्य सुगंधित तुम अपना धरजार करो.
 ओक धन जगदीश ब्रह्म को अपने चित में धरलो,
 किसी पैगम्बर पीर आलियाकी, मत पूज याद करो.
 बहुत दिनोसे वैदिक नैया पड़ी, लंवर के भीचमें,
 भिनय करे परदेशी धर्म अजतो धसके पार करो.

बगन. ३६

अपने देशकीरे अजतो भिगडी दशा सुधारो.
 आंख जोलकर देखो लाओ, क्या है देशका हाल;
 ऐसा था अज कया हो गया है, धसपर करो ज्वाला. अप०
 कभी देश यह आर्यावर्त था, अज है हिन्दोस्तान;
 हिन्दूकाहिर काले बहरी हो, रहे कपि सन्तान. अप०
 किसी वक्त बहदेश तुम्हारा, था मुहकोंका सरतान;
 अधर्म अविद्या के कारण है, सभसे नीचा आज. अप०
 वेद धर्मरी ज्ञानका अज, सारे गैरे छांड;
 जो कयरो के जाने उपासक, धर्म से मुज भोड. अप०
 नहीं अज कुछ रही कीसीका, है सत्य धर्म कया चीज;
 भुरे लोको रही नहीं है, बिलकुल दाय तभीज. अप०
 वैदिक शिक्षा उगम, नहीं रहा धर्म और ज्ञान;
 सत्य धर्मको छोड, जाने अज सारे पशु समान. अप०
 यज्ञहवन सभ छुट गये, हमसे छुटा सत्य व्यवहार;
 जूठ कपट छल जड गये सभमें, अष्ट हुओ आचार. अप०
 बर्ष आश्रम भिट गये, ऐसे भिक्षता नहीं निशान;
 भूरज सभसे जो कहावे, और छोटे विद्वान. अप०

आलस्य क्षत्री वैश्य शूद्र कुल, हो गये गुलुहीन;
 नहीं झेकड़ी झेकड़ा भमता, हो गये तोरह तीन. अ०
 भस्त हूँ सय पुद्गल में, नहीं देश से प्रेम;
 विषय लोग में प्रेस परदेशी, तोड़ा पक्षरी नेम. अ०

लज्जन. ४०

मर्दों को धर्म काममें, डरना नहीं अच्छा;
 नामर्द से उन्मेद का, करना नहीं अच्छा.
 आगम प्रचार धर्ममें, गरजनभी लये;
 अदरभ और अदकाममें, भरना नहीं अच्छा.
 अटना इसीका प्रभु है, उससे हो इन्ते आम;
 ललित व मङ्गीयूझका, अटना नहीं अच्छा.
 वादा न निभाटना है, अल शैतान की हरकत;
 धन्सां को जुआं देके, मुकरना नहीं अच्छा.
 करनेसे पटले सोच लो, हरकामका अंजम;
 आगेको कदम धरके, हटना नहीं अच्छा.
 लटना डीसीसे हीक नहीं, घस जहान में;
 पर आस कर भाजापसे, लटना नहीं अच्छा.
 मदारान् रामचन्द्र ने, करके दिया दिया;
 लाधको लाधमें से, उगटना नहीं अच्छा.

लज्जन ४१

ने हरिसे प्रीती लगाता है, वह परमानन्द को पाता है,
 नहीं लय वह कालसे जाता है, नहीं हिलमें कभी धमजाता है.
 वह तेज स्वरूप होजाता है, येहरा भी यमक दिखजाता है,
 दुनिया में सय को लाता है, वह महापुरुष कहलाता है,
 नहीं कोच कनेश उसे आता है, नित निर्भय हरियश गाता है,

ने हरि०.

ने धरेश्वर को भिसराता है, दुनियाभी लुत्त उठाता है,

लज्जत चन्द रोन्न पाता है, फिर अन्त समय पछताता है,
 फिर आवागमन में जाता है नहिं मानुष जन्म को पाता है,
 जे हरि०.

अन्ने वहही ओक दाता है, जे सज्जको रिन्नक पहुँचाता है,
 वही कारन करन बिधाता है, पापों से हमें बचाता है,
 वह सज्ज पिता और माता है, यह वेद हमें सिखाता है,
 जे हरि०.

लज्जन ४२

प्रभु से प्रीति लगाओ, ऐसा समय न पाओ;
 उस ने रखा है ये भूमण्डल, उसको धर में बसाओ । औ.
 यकित हो लखि उसकी रचना, उसहीके गुण गाओ । औ.
 देश दितैपी समाज दितैपी, सज्ज ही मित्र कर आओ । औ.
 निश्चय हो आउम्यर जोडो, सत्यमें प्रीति बनाओ । औ.
 ताता दिन दिन तायेध्यामें, मतना समय जँचाओ । औ.
 सज्ज जगको सम दृष्टिसे देखो, धर्मका लाभ उठाओ । औ.
 देशकी भक्ति व वेदांकी भक्ति, धनकी ध्वज दहराओ । औ.
 अमली जवन अपना सारा, पाठक जे सुन पाओ । औ.

लज्जन ४३

धस ऐदिक धर्म प्रचार को हम जग भर में करदेंगे,
 अनाथों धारण करवा कर, वेद और वेदांग पढ़ाकर,
 दर्शन के दर्शन करवाकर, पौराणिक परपंच के,
 भुज का मर्दन कर देंगे, हम० १

गृहस्थाश्रम में फिर लाकर, ऋतुगामी सज्ज ही को बनाकर,
 पौडश संस्कार करवाकर सन्तानों की आयू को,
 हम ऋषि जवन करदेंगे, हम० २

पंचयज्ञ नितही करवाकर, प्रकृती का पूजन छुड़ाकर,
 पूरण धर्म लक्ष्य बनाकर, गृह आश्रम के ढंग को.

हम फिर पूराय कर देंगे. हम० ३

आलुप्रस्थ की आनि यज्ञाकर, आत्माका स्वरूप लभवाकर
अज्ञान पूराय करवाकर, धर्म प्रेम बियार में,
मन को स्थिर कर देंगे. हम० ४

अन्त में सन्यासी बनवाकर, मान और अपमान छुड़ाकर,
पक्षपात से चित्त हटाकर, वेदों का प्रचार कर,
दुनिया भर में बियरेंगे. हम० ५

गुरु अरुर्कर्म स्वभाव भिलाकर, वस्तु व्यवस्था ठीक यज्ञाकर,
नियोग सज्जी की समझाकर. अध्वन के दुष्म भार को,
जडभूतसे हम जो देंगे. हम० ६

ध्यानन्द की आशा शिर धर, पाप्मणिन की पोष जोतकर,
कर राधाशरण यही अत चित्त धर, पर स्वारथ मन धार के,
ऋषि ऋषु से उरिषु होवेंगे. हम० ७

अष्टमः ४४

आओ हमो मुक्ति साधन वेदों की का ज्ञान है,
ज्ञान है विज्ञान है, कर्म ही प्रधान है,
जिससे उसका ध्यान है, सो सर्वशक्तिमान है. आ०
धर्मज्ञ नहिं तौरत में, नहिं काया अक्षयवेत में,
जिन पुत्र के नाहि निकेत में, है मुक्ति प्रभु के हेत में.
प्राणी क्या छाया अज्ञान, जड में चेतनता का जान,
मान ! मान ! दुष्म की आन है. आ०
और—मुक्ति उसका नाम है जो दुष्म छुटे संसार के,
दुष्म छुटे तय, जय न हो आवागमन का चक्र ये.
प्रवृत्ति तय तक है जय तक जन्म मृत्यु लग्नरहा
दोष से है प्रवृत्ति अज्ञ दोष मिथ्या ज्ञान से.
मिथ्या ज्ञान, कंटक जन, तजो पाहक संशय जान. आ०

लजन. ४५

हम तो बेहो की शिक्षा सुनाये लयंगे,
 अपनी निन्द पर ध्यान न देंगे, सदा स्वामी का मन्तव्य
 ईशाय ईशाय लयंगे. हम तो
 जैनी पुरानी कुरांनिन का मित्रो, ऋषियों के वाक्य सिखाये
 लयंगे. हम तो
 धसामसीकी गप्पें उठाकर, शास्त्रों के सूत्र रटाये लयंगे. हम तो
 हिन्सा न करना जता करके सभ को , कुरीती
 जतानी की उहाये लयंगे. हम तो विधवा अनाथों की ढेर
 पर तुलसी, सारे भारत को इलाये लयंगे. हम तो

लजन. ४६

होहा— जिन विद्या संसार की, जिनके गद्य सभ बुद्धि,
 शुभ मारग तजकर चले, उल्टे और अशुद्ध.
 टेक—उल्टी हो गधरे, जिन विद्या के बुद्धि हमारी,
 सत्य विद्या का पढ़ना छोडा, दुवा धोर अन्धेर,
 तम से मित्रो आर्थवर्त के पडा बुद्धि में डेर. उल्टी.
 सत्य असत्य का जितकुत्र हमको नहीं रहा कुछ ज्ञान,
 हैवानों से भी जढकरके, दुजे आज हैवान. उल्टी.
 जन्म मरण के चक्र में, लोग रहे दुष्म लारी,
 भीष मांग कर आवें फिर भी, जनते ब्रह्म अनारी. उल्टी
 हेजो ऋतेज्ञानान् न मुक्ति जस का अर्थ है ज्ञान,
 धनके मुक्ति साधन है, लिंग दर्शन अरु जल स्नान. उल्टी.
 तेजसिंह कहे जे सुष्म याहो, करो वेद प्रचार,
 लडके लडकी सभी पढाओ, तभी होय उद्धार, उल्टी.

लजन. ४७

अश्वर के जहाने और किसी को जे कोउ ध्यावेगा,

वह रश्मि निश्चय वह नहीं मोक्ष को हरगिज पावेगा।
 वह प्रभु अजन्मा कहावे, नहीं आवागमन में आवे,
 जो उसका जन्म बतावे, वही अज्ञानी कहावेगा। ध्वरं
 वह सैतन शक्ति प्यारा, वह रूप रश्मि से न्यारा,
 पापी वह महा दुष्टारा, जो उसकी प्रतिमा बनावेगा। धं
 सत्य जग को पावन हारा, भुद दंत कण्ठ से चारा।
 है किधर ध्यान तुम्हारा, लोग कोछ दिसे लगावेगा; धं
 जिन श्रवण सुने सज्ज वाणी, वह है सज्ज घट का जानी,
 भूर्भू वह महा अज्ञानी, जो धाटे जग सुनावेगा, ध्वरं
 वह सज्ज कुल उसकी माया, जो चारा जगिया लगाया।
 वह जल जल में समाया, कुछ क्षिर किसपै बहावेगा। धं
 नहीं कभी जन्म में आता, नहीं गुट के भाजन आता।
 जो उसका दाय लगाता, नरक में निश्चय नयेगा। ध्वरं
 है वेद यज्ञः वह हुदाध, नहीं उसकी प्रतिमा लाध,
 क्षिर ज्यों पथर की बनाध, दिसे मल मल के नल्लावेगा धं
 वह सत्य जग की वाणी, तुम मानो सजी पौराणी,
 जून वेद आशा नहीं मानी, अन्त में वहही पछतावेगा। धं

अजन्म. ४८

रेक प्रभु जग भर्तार, अद्वय प्रताप तुम्हारा;
 तुही सद्ध विद्यका स्वामी, है अगम अगोचर नामी।
 दयाका तू अन्दर है, तूही जगत आधार। प्रभुं
 तू जग पावन अधम उधारन, तू परिपूरण दुष्कर्म निवारण;
 नहीं तेरा आकार, है निर्मल रहित विकार। प्रभुं
 तू अभिनासी सज्ज घट वासी, है सज्जका तूही प्रकाशी;
 तुही है प्राणाधार, है महिमा अपरम्पारा। प्रभुं
 अहसुत है तुम्हारी माया, नहीं अन्त किसी ने पाया;
 ऋषिमुनि गये सज्ज हार, कथापरनै जगन विचारा। प्रभुं

संजन. ४६

दोहा-कोई आये कोछ गये, कोई हो रहे तैयार,

द्वि मूरण अपना यहां, किसे जनावे यार.

रेक-तेरा बिन ध्वर कोछ नहीं, सय कुछ समझ से मनमें,

धस अंगको क्षण भंग जाताया, कोछ न साथी संग जाताया.

समय तुम्हारा तंग जाताया, द्विभी तो जोर नहीं,

शुभकर्म जेव धस तनमें. सय०

जहते धस दर्या के किनारे, घोसे हाथ खुद के भारे,

जहू से जरे वख तुम्हारे, सो जहू धोई नहीं,

दुष् मित्रा अभीरी पनमें. सय०

सय कुछ जन जुगते हुये, अन्ये हुवे हैं मुकते हुये,

दोहा मोह वश नूकते हुये त्यागी जहजोई नहीं,

रही प्रीति पराये धन में. सय०

सोता है तो अग बी जगदे, मन ध्वर जडितमें पाग दे,

तेजसिंह दुर्मति के त्यागदे, जे दुर्मति जोछ नहीं;

रहा आवा और गमन में. सय०

संजन. ५०

मानो कहा हमारे, कुछ धर्म अग कमाओ;

पाएर मनुष जनममें, वृथाहि मत जैताओ.

मुश्किल से यह मनुष जन, धस वक्त तुमने पाया;

जैसे करम करो तुम आगे, बी धसके पाओ.

मुमकिन जहां तक हो, सय की करो जसाओ;

जुलैमबी डिमीको, अय यार मत साताओ.

यम नियम का यथोचित, पावन करो हमेशा;

शुध और पवित्र अपना अन्तःकरण जनाओ,

परमात्माकी शिक्षा वेदमें है जे वर्द्धन;

संसार जर मे इसका प्रचार, अग कराओ.

બદ્ધેતકાદિયોં મેં જો, લોભ ફૂંસ રહે હૈ;
 સત ધર્મકે દારા, ઉનકા જમ મિટાઓ.
 નિર્બલ જો હો ગયે હૈં, હિન્દુપને મેં આર્યા;
 હિન્દુ પના હટાકર આર્યા ઉન્હેં બનાઓ.
 વૈદિક ધરમ કી અજમત, પાકીજગી કો પ્યારો;
 અપને ચલન અમલસે, દુનિયા કો તુમ દિખાઓ.
 હર્ગિજ બી મતડરો તુમ, જેન મુખાલફત સે;
 આગે હી આગે અપના, હરદમ કદમ બઢાઓ.
 ઉઠો કમરકો કસકર, હિન્મત સે મેરે પ્યારો;
 દુનિયા મેં હર જગહ પર, વૈદિક ધ્વની ગુંજાઓ.
 સાલિમ તુમ્હારા સેવક, કરજોડ યહ કહે હૈ;
 વૈદિક ધરમકી સેવાકા, સખપ્રણુ ઉઠાઓ.

ભજન ૫૧

મેરી બિનતી સુનો કર ધ્યાન,
 ચહું આશ્રમમેં ગૃહસ્થ ધર્મ હૈ, સંજસે શ્રેષ્ઠ મહાન. મેરીં
 પુરુષ તો હૈ ધરકી શોભા, પુરુષકી સ્ત્રી શોભા જનન;
 સ્ત્રીકી પતિવ્રત હૈ શોભા, રક્ષા કરૈ ભગવાન. મેરીં
 દોનોંકી શોભા પરસ્પર પ્રીતિ, પાની દૂધ સમાન;
 જીસ ધરમેં દોનોં યહ ખુશ હૈ, વહધર સ્વર્ગ સમાન. મેરીં
 મુખકી શોભા મીઠે બચન હૈ, હાથકી શોભા દાન;
 દાનકી શોભા પાત્ર હો અન્ન, કહગયે પુરુષ મહાન. મેરીં
 પરોપકાર હૈ જીસ્મ કી શોભા, ધર્મ ઉપકાર જી જનન;
 ધર્મકી શોભા હૈ જીસમેં, અહિંસા ધર્મ પ્રધાન. મેરીં
 ચહું વેદોંકી ઓશ્મ શોભા, જીવનકી શોભા ધ્યાન;
 ધ્યાનકી શોભા ઓશ્મ સ્મરણ, હૈ મુક્તિકા રસપાન. મેરીં
 હૈ અજલાલ નમરકી શોભા, જીસમેં હોવે સમાજ;
 સમાજકી શોભા કર્મકાણ્ડ હૈ, સભાસદ હોં મુનવાન. મેરીં

ભજન પર

કૈલાસે બ્રહ્મ જ્ઞાન, જગત મેં;

સત્ય ધર્મ ઔર વેદ પઠન મેં, અર્પણ કર દો પ્રાણુ;
ધીરજ ધારો પ્રિય બેલો, તજ દેહ હઠ અભિમાન. જગ૦
નિત પ્રતિ પાંચો યજોં કા કરના, દે દીનોં કો દાન. જગ૦
જગત ગુરુ થા દેશ હમારા, સખ ને ક્રિયા બ્યાન;
વેદોંકી પ્યારો આસા પાલો, હોગા વહી ફિર માન. જગ૦
દેશ દેશ મેં ધુમ મચાદો, હોજીઓ સિંહ સમાન;
ચીન અરબ આદિ દેશોં મેં, યુરપ ઔર જપાન. જગ૦
ગુરુકુલ મેં સન્તાન પઢાઓ; છોડો મોહ કી બાત;
સચ્ચે માત પિતા કહલાઓ, દો ગુરુકુલ કો દાન. જગ૦
તુમ્હરે હિત ઋષિ અર્પણ કર ગયે, તન મન ધન ઔર પ્રાણુ;
જીજ્ઞૂ કહે ચેતોરે ભાધયો, ઉઠો ઋષી સન્તાન. જગ૦

ભજન ૫૩

આજ્ઞાનારે ઇસ વૈદિક ધરમ પર;

આજ્ઞાનારે, ભાધયો આજ્ઞાનારે, સભી આજ્ઞાનારે ઇસ વૈદિક૦
યહ તો ઇશ્વર કી હૈ બાની, સારે ઋષિયોં મુનિયોં માની;
ઋષી દયાનન્દ ઈર્માની, કહતે જીસકો સખ કહ્યાની;
છોડો હુંકા કરમ, ન ગેવાઓ જનમ, કુછ ખાઓ શરમ;
પકડો વૈદિક ધરમ, પકડો વૈદિક ધરમ. આજ્ઞાનારે૦
જો કોઈ ઈસકો પઢે પઢાવે, નાલે ચોગાબ્યાસ કમાવે;
સો વહ પરમાનન્દ કો પાવે, યહી વેદ હમેં સિખલાવે;
યહી સચ્ચા કરમ, જીસે કહતે ધરમ, જો કોઈ જાને મરમ;
આવે ઇસ કી શરન, આવે ઇસ કી શરન. આજ્ઞાનારે૦
કહે પરશુરામ સુન ભાઇ, સારે હિન્દુ મન ચિત ભાઇ.
ચાહે મુસલમાન ઇસાઈ કોઈ, મત વાલો હો ભાઇ.

સખ ને આબનારે, દુઃખ પાબનારે, દુઃખ ઉદા બનારે;
સુખ પાબનારે, સુખ પાબનારે. આબનારે.

ભજન ૫૪

૨૩-એક ભાઈ કે લેને સે હા! હા! જતા હૈ ઇમાન
સોચો જરા ગૌર કર ભાઈ, ખાઓ હો બાબરી મિદાઈ;
ખાંડ દિસાવર કી ડલવાઈ, હુડી જિસકી જાન. એ૦ ૧.

“સિગરેટ” પીતે હૈં સુગઘાઈ, પિયો શકાખાનો કી દવાઈ,
જિસ મેં ખરી શરાબ મિલાઈ, અકલ હૈં યહાં હૈ-
રાન. એ૦ ૨.

રસ ગુડ બૂરા બતાશા ખાતે, ખીલ મલી પૈરોંકી મંગાતે;
બિધુરે ભાઈ ક્યોં ન મિલાતે, ક્યા છાયા અજ્ઞાન. એ૦ ૩

એક રૂપૈયા પૂરી મિદાઈ, ઇતને પર દો બુદી ગવાદી
પાઠક તજો ધર્મ હા! ભાઈ, કેસી પડ ગઈ ખાન. એ૦ ૪.

ભજન ૫૫

આઓ મિલ જૈઠેં સારે હમ એક માર્ગ કરેં સ્વીકાર,

બેઠોં મેં ઇશ ને આજ્ઞા યહી પ્રચારી,

સખ મિલો પરસ્પર પ્રીતે યુક્ત નર નારી.

જો ધર્મ બુદ્ધિ પર તુલે કરો સ્વીકારી;

જિસસે સુખ પાવેં દુઃખ ન હોય સંસારી.

કહિ મુહમ્મદી ઇસાઈ, જૈની હિન્દુ સમુદાઈ.

લાખો મત કિમે ચલાઈ, બેઠોં સે બિન દુઃખદાઈ.

કહ આર્ય સમાજ પુદાર, ઉદ્ધિ સંસાર, ધર્મ મેં અધાર;

શીઘ્ર યે નાવ લગાઓ પાર, તુમ સખ હો હિતૂ હમારે.

આઓ૦ ૧.

ઇસમેં નહિં મિત્રો કુછ અપરાધ તુમહારા,

મહાભારત કે પશ્ચાત્ છાયા અંધિયારા.

વિષયી ક્ષત્રિય હુવે વૈસાહી ધર્મ પ્રચારા,

छथी स्वार्थी दुराग्रहि हुये विप्र छस 'पारा.
 छन्द्रियलोलुप हुये न भी, हुये वही प्रयारक स्वामी
 हुये जैद जैन हिर नामी, भूसा भूसा छसलामी.
 है जेद सनातन धर्म, जन कर मर्मा करै शुन कर्म,
 मित्रो छह छल को देहु पियार, हो तुम सग हमारे प्यारे
 आओ० २.

कहा ऋषि ह्यानन्द छिये स्वर से जगो,
 सय जेलो धीरज धारो छिंसा त्यागो.
 योरी जरि हो छोड धर्म में लागो,
 जेहों को तज क्यों मृग तृष्णा में लागो.

है यही मार्ग सुप्रसाध, छः शास्त्र पढो जितज्ञान;
 जौदछ विद्या जतज्ञाध, सारी छन में समुज्जाध.
 क्या अभिप्राण छयियार रेल और तार, कनो के कार,
 वेद मे जरने हैं विस्तरसे, विद्या विमान नभ तारे आ० ३.
 वेदो हा गौरव देश देश में छाया.

सज ने छन को विद्या की जानि हहराया.
 छसी लिये हो उत्सव अरु गुरुकुल जनवाया,
 सज पढो सुनो सज वेद समय शुभ आया.

छतने नर मनुज कहावे, ये सज छश्चर को ध्यावे.
 सज मिल कर प्रीति जटावे, अपने हो आर्य कहलवे.
 तज कर भिष्या अभिमान जेक ना जन, सकल सुजमान,
 सबों से पाइक कहे पुकार, छोडो मत न्यारे न्यारे आ० ४.

सज्जन पद.

देक—धरि ही आशा पावो करै अग्निहोत्र सज बाध,
 द्रव्य मुगन्धित पुष्टी करक, औषध लीजै रोग निवारक;
 मन्त्र पढो गिद्यान विधारक, मित्रो आहुति जने

बाध ही करै सजाध. करे० १

સત્ય સે ભારી યજ્ઞ દાન હૈ, જિસકા વેદો મેં વિધાન હૈ,
દક્ષ ઉસકા મિત્રો મહાન હૈ, કશી ન ઇસ કો ટાલો.

યજ્ઞ કર્મ બ્રહ્મ સુખદાઈ. કરો ૨
યજ્ઞ શુદ્ધ વાયુ દૈવાવે, હલકી હોકર ઉપર જાવે;
વર્ષા કે સંગ નીચે આવે, તબ આનન્દ મનાય સો.

હોવેગા અન્ન અધિકાઈ. કરો ૩
યજ્ઞ દેવ પૂજા હૈ ભારી, જીવમાત્ર કી જો હિતકારી,
પત્યર પૂજન કરો મુરારી, ઇસ સે ધ્યાન લગાય સો,
બ્રહ્મા વેદ ધર્મ અનુયાયી. કરો ૪

ભગવત પાઠ.

ટેક—મત પદો પુરાણ જુઠી ગમ્ય ભરી હૈ,
જન્મ સે પુરાણ હુયે જરી, વેદોં કી રીતિ વિસારી,
જો યે વિદ્યા કી ખાનિ. જુ ૧
ભાગવત કો હાથ મેં ઉઠાઓ, એક બાર ઉસે પઢજાઓ,
દશમ મેં લિખા બ્યાન જુ ૨
શ્રીકૃષ્ણ કો ચોર બતાયા, સખિયોં કો ચીર ચુરાયા,
કદમ પર ચઢગયે આન. જુ ૩
શિવપુરાણ પદો તુમ બાઈ, દિયા બેહદ લિંગ બદાપ,
નહીં જિસકા પરમાન. જુ ૪
સુનો ગણેશ કી ઉપેત્તી, તબ શિવ પર પડી વિપત્તી,
યુદ્ધ વહાં હુઆ મહાન. જુ ૫
જન્મ શિવ કી શાદી કરાઈ, વહાં ગણુ તિ દિયે પૂજાઈ,
યે હૈ દૈસા અજ્ઞાન. જુ ૬
બ્રહ્મા કો દોષ લગાયા, પુત્રી સંગ વિષય કરાયા,
જો યે પૂરણ વિદ્યાન. જુ ૭
વિષ્ણુ વૃન્દા ઘર આવે, કર બિષય બહુત શર્માયે,
કહે જિનકો ભગવાન. જુ ૮

मैं कहां तक पुन्हें जाताई, पुराणों की पोल दिखाई,

मुझमें में हूं हैरान. जु० ६

आये धन्र अहिल्या द्वारे, मुर्गा जन अन्ध पुकारे,

हुये छलिया तज जान. जु० १०

हसी तरङ पुराण अकारङ, रये मिथ्या ग्रन्थ हजर,

जिन्हें पैठे सय मान. जु० ११

कहे आसुदेव सुनो भाई, वेदों का पट्टा चित लाई,

तली होगी कल्याण. जु० १२

सुजन ५८.

किया जिसने पैदा जहान है, वह मजान से भी मजान है;
न वह आज वृद्ध जवान है, वह प्राण प्राणका भी प्राण है
न जन्म धरै न वह दुष्प भरै, न हो रोगी न वह कबी मरे;
उसे दुंढा जहां वह वड़ा मिलै, न रहने का भास मजान है.
कोछ रंग है नहीं रूप है, वह सदा ही सान स्वरूप है;
वोही एक सय से अनूप है, नहीं कोछ उसके समान है.
वह अजर अमर वह है अजय, वह अमेद है वह अमोहेद है;
नहीं शब्द स्पर्श का वह विषय, नहीं आंख उसके न मान है.
नहीं आली उससे है कोछ ज, नहीं हाल उससे है कुछ छुपा
वह हर एक भेद का जनता, उसे तीनों कालका मान है
वह हर एक ऋतु में है रमा, वही देनेवाला है मोक्ष का,
करे उसीकी सय उपासना, वही सारे विश्वकी जन है.

सुजन ५९.

वेदों की आशा अण तो इलाहो देश देश में,
अक्षय्य पूर्ण धारो. वेद पढलो सुन्दर आरो,
ज्ञान का अलाहो देश देश में. वेदों० १
हिर गृहस्थ आश्रम लेना. धर्म में सदा चित छित देना,
साय पथ अलाहो देश देश में. वेदों० २

હિર વનસ્થ હોના ચાહિયે, ચિત હિન મેં દેતે રહિયે;
ગુરુદ્વલ ખનાદો દેશ દેશ મેં. વેદોં ૩

હોય હિર સન્યાસી સ્વામી, સત્ય માર્ગ હોના ગામી,
ધર્મ કો સુના દો દેશ દેશ મેં. વેદોં ૪
હિંસા છૂટ ચોરી બાધક, તજ કે સય બોલ પાક,
એક મત કરા દો દેશ દેશ મેં વેદોં ૫

ભજન. ૬૦

કીન્હા ઉપકાર દયાનન્દ સ્વામીને, વેદોં કા બાળ્ય ખનાયા.
સીધા મારગ ખતલાયા, જહાં મત ખડે હજાર. દયાં ૧
કષ્ટ વિદાલય ખનવાયે કષ્ટ દીનાલય, ખુલવાયે,
ક્રિયા વિદાકા પ્રચાર, દયાં ૨
જાતી અભિમાન મિટાયા, વર્ણાશ્રમ ધ્યાન દિલાયા,
ઉઠે સોતે નર નાર. દયાં ૩
ઋષિયોં કે ધન ખતાયે, હમકો કરને સિખલાયે,
યુદ્ધ હો ખાયુ ખાર. દયાં ૪
રિપુ બી ઉપમા કરતે હૈ, અખ અર્થ લોટ ધરતે હૈ,
ખૂખ કર રહે વિચાર. દયાં ૫
ગોપી ઇન્દ્રિય ખતલાવેં, ચીરોં કા હરન છિપાવેં.
કૂચ તો ચોર ન જાર. દયાં ૬
હો ધન્યવાદ ઋષિ તુમ કો, જો પ્રાણ દાન દે હમ કો,
મોક્ષ કે પહુચે દાર. દયાં ૭

ભજન. ૬૧

ટેક મિથ્યા પુરાણ ખનાય કે શ્રેષ્ઠોં કો દોષ લગાયા.
વિષણુ જલનંધર ધર આયા, બૂન્દા કા પતિવ્રત ડિગાયા,
ખ્યમિચારી મિષણુ હહરાયા, શાપ કો ઉસકે પાપ કે.
વહશાભિગ્રામ કહાયા. શ્રેષ્ઠોં ૧

બહા કો કામી બનસાયા, પુત્રી ગમન કા દોષ લગાયા,
સૂર્ય જપ્ત પૃથ્વીપર આયા. કુન્તી કે ધર જાય કે,
કુઆરી કે ગભે દહરાયા. શ્રેણીં ૨

ધન્વદેવ કી લિખી છુાઇ, ગૌતમ નારી ભોગી નાઇ.
ચન્દ્રને ગુરૂ પત્ની સિંગવાઇ, બર દ્રૌપદી પાંચ કરાય કે,
બામન સે સે છલ કરવાયા. શ્રેણીં ૩

શિવ જી કી ચલ કથા બનાઇ, ઋષિ પત્ની હીં ઘેરી નાઇ,
ઉન કો લિખતે શર્મ ન આઇ, કહેં શંકર ભરમાય કે,
ગુપ્ત ઇન્દ્રિય કો પુજવાયા. શ્રેણીં ૪

ભજન. ૬૨

તેરા આરૂમ નામ મુઝે પ્યારા, તુમહો સખા પિતા માતા;
બાગ બગીચો મેં. ફૂલે મેં તાલાવ મેં, તેરી પ્રભુતા,
હે કર્તા દીખે દીખે હૈ અપરમ્પારા. તેરાં ૧

જીવ ચરાચર ગુણુ તેરેગાયેં, હમ હૈં અનાથ,
અય દીનાનાથ, નહીં તુમ જિન હમારા ગુજરા. તેરાં ૨
મેં લલલીન હું તેરી પ્રીતિ મેં, દર્શન દિખા ફુલ સખ મિટા,
ઇસ દીન કો તેરા સહારા. તેરાં ૩

પરદેશી બન જગત્ હિતૈયો. પ્રભુ ગુણુ ગા, શુભ કર્મ કમા.
જીમ સે હોવે તેરા નિસ્તારા. તેરાં ૪

ભજન. ૬૩

દયામય હોડકર તુઝકો શરન કિસકી ભક્ષા જાઉં.
તુમહીં રક્ષક તુમહીં પોપક કહો પિતુ માત કહં પાઉં,
પદારથ પ્રાકૃતિક જેતે ન શાન્તી દીન દેવેંગે,
સભી કુછકર લિખે અનુભવ ભક્ષા ફિર ક્યોંમૈં અજમાઉં.
જહાં દે બૈહતે ઉત્તર સખા સંસારસમ્બન્ધી,
વહાં તેરે ભરોસે પર પ્રભુ નિર્ભય મૈં કહજાઉં,
અંધેરી રાત ભયકારી જહાં સુનસાન જગલ હો'

धिरा हूँ दुष्ट ज्यों से वहाँ भी मैं न धक्काऊँ.
तुम्हीं स्वाभी प्रभु मेरे तुम्हीं प्राणों के प्यारे हो,
हो पाक पर दयाव्रती तेरा दिन रैन गुन गाऊँ.

भजन. ६४

जपो जगदीश को प्यारे वही ओक मुक्ति दाता है,
वह सज सृष्टी का पाक है वही सज्ज सधाता है.
सिवा उस के न है कोछ हित धंस ज्य का जग में,
न सुतदारा न परिवारा न अन्धु है न माता है.
करो अभिमान मत धन का यह है आदल की परछाई,
धरम का कीजिये सन्यय वही यक साथ गता है;
पडे गदक्षतमे क्य सेते सहर अज्य होनेवाली है,
सहर का आंध ले सामान अभी वह कास आता है.
सताना जे गुताहों का सुनो अरु नही हरगिज,
सताया जयगा वह भी किसी का नो सताता है.
भजन भलदेव धन्यर का हमेशां यादिये करना,
वही सज का है पितु माता वही सज का पिधाता है.

भजन. ६५

भजन भगवान का करले भरम में क्यों भटकता है,
यहाँ तेरा नहीं कोछ वृथा क्यों सर पटकता है.
भजन पिन जून्ही गर तू वृथा नादान जावेगा,
पडे फिर गर्म में जहाँ पर तू विलटाही लटकता है.
नहीं इत पायेगा जय तक पग है दुःख में कदिर,
हृदय में काम का कंटक तेरे जय तक अटकता है.
लगा मन अक्षसे सम्यक् नो है कल्याण की ज्वाहिर,
नहीं तो कास अज्य तुझको कोछ हममें गटकता है.
जसे भलदेव हृदय में वहही सत भित्र है तेरा,
हमेशा हर पुराण से वहही सज का लटकता है.

लज्जन ६६

तुम्हें शर्म जरा नहीं आती पद हिन्दू कहवाने में,
जहुत दिना हिन्दू कहलाये, अर्थ समझ में कभी न आये,
स्वामी छ ने भी समझाये, जना आर्य की जाती,

क्या काहिर जन जाने में. पद० १

बुगत में हिन्दू देखा जाहा, डाकू और अर्थ है काहा,
अज तो भाशा हुआ उमहा, कैसे अन्धेरी जाती,
है लाभ श्रेष्ठ जाने में. पद० २

मतना हिन्दू शब्द पुकारो, अपना आर्य नाम उच्चारो,
सत उपदेश सुन जन्म सुधारो, जना धर्म के साथी;
देर मोक्ष पाने में. पद० ३

सत उपदेश हुआ अज नारी० पुसी मनाओ नर और नारी,
पुद्ग गर्जो ने उमरी हारी, कुट रहें हैं जाती;
वर्मा कहे सोवाने में. पद० ४

लज्जन ६७

हिन्दूपन से घाये हाथ अज परमेश्वर के दास जना,
करो कर्म अनुकूल वेदके द्विर, तुम आर्य भास जना.

झाँक. १

जना धर्म सुज मिले न सपने क्यों वृथा मन लटकाओ,
दम्ब कपट छल त्याग न जलतक सीधे मारग पर आओ.
याहे जितनी गंगा नहाओ गया पराग याहे नित लज्जा,
सुज की सकल देष नहीं पैहा याहे दुनिया में धाओ.
सत्य धर्म में श्रद्धा लाओ पैहा लोग विभास धनो,
करो कर्म अनुकूल वेदके द्विर तुम आर्य भास जना.

ચોક્ક. ૨

દશ લક્ષણ જો કહે ધર્મકે મનુશાસ્ત્ર મેં સુખદાર્ઘ,
પદલા ધીરજ ક્ષમા દસા દમ તીજ જનો બાપ.
હૈ ચાથા અસ્તોય પાંચવાં દિવા શોચ પુનિ બતદાર્ઘ,
ઇન્દ્રિય નિગ્રહ છદા સાતવેં છુદ્ધે કી નિર્મલાતાપ.
અજમ વિદ્યા નવમ અત્ય અરૂ દશમેં કોવકા નાશ ગિનો,
કરો કર્મ અનુકુલ વેદ કે ફિર તુમ આર્ય ખાસ બનો.

ચોક્ક. ૩

મહી ધર્મ હૈ મનુષ્ય માત્ર કા ઇસી કે ઉપર ચિત લાગ્યો,
ઇયોં દુનિયાં મેં ફિરો બટકતે ધન દેકર ધક્કે ખાગ્યો
મનકો કરો પવિત્ર ચિતસે રાગ દ્વેષકો બિસરાગ્યો,
સ્થિર હો બેઠો એકાન્ત ભજન કરો શાન્તી પાગ્યો.
લૌ લગાગ્યો ઉસ પ-મેચર મેં જગ સે નિપટ નિરાશ બનો
કરો કર્મ અનુકુલ વેદકે ફિર તુમ આર્ય ખાસ બનો.

ચોક્ક. ૪

વૈરમાય બિસયરાય પરત્વર વ્રંતી કરો મળ નર નારી,
કરો સત્ય વ્યવહાર જગન ઉપકાર વેદ ગાવં ચારી.
તમ્ને કુપય કી બાન કહાલો માન હાનિ ઇસમેં બારી,
કરો ભક્તિ નિષ્કામ છુટાવ જન્મ મરણકી ખીમારી.
સરણુ ગહો બ્રહ્મદેવ ઇશરીમત બિપયન કે દાશ બનો,
કરો કર્મ અનુકુલ વેદકે ફિર તુમ આર્ય ખાસ બનો.

ભજન ૬૮

છોડા બેઠોંકા પઢના કેસે હે વેગા ઉદ્ધાર.
જરા ગૈર કરો તો ખચર પડે અચ બાધ,
ક્યા કામ રહે કર મુસલ્મીન ઇસાઇ.

કિતની બાપા મેં બાઈબિલ કુરાન છપાઈ,
હર જગદ પર અપના મજહબ દિયા ફેલાઈ.
બચ્ચોં કો રોજ પઢાવેં, નહીં બાપા ઐર સીખાવેં,
કુરાન કો હિફજ કરવેં, યહી ઇસાઈયોં મેં પાવે.
પર તુમ્હેં જરા નહીં ધ્યાન, હુમ કયા હાન, કહા લો માન,
દેખિયે અબ તો આંખ પસાર. છોડાં ૧

કિશી નામી ગ્રામી પહિલત કે ઘર જાઓ,
મુશ્કિલ સે એક દો પત્ર વેદ કે નાઓ.
નહીં પઢો પઢાવો વેદ ન સુનો સુનાઓ,
તજ પરમ ધર્મ કો કેસે આર્ય કહલાઓ.
જિમ ધર્મકી ગતિ હો ઐશી હૈ બેદ ધર્મકી જોસી,
ફિર ઉસની તરફી કેસી, જીજ પર કહલાએ હિતૈષી.
દો અંગરેજ પર જોર, કરો હો શોર ધર્મ કો છોડ.
મિટાતે વેદોંકા પ્રચાર. છોડોં ૨

મુલ્કોં મુલ્કોં મેં બગે એદ કા ડંકા,
કયા યૂરુપ ઐર પાતાલ અરબ કયા લંકા.
ધસ દેશ સે હોવે દૂર અબિલ્કા શંકા,
તો મિલે ફેર સુખ ચૈન મિટે સખ શંકા
ધસ લિયે સમાજ બનાયે, સ્વામીનિ દુઃખ ઉઠાયે;
જો થે હમેં બચાયે, અહમૂન ઉપદેશ સુનાયે.
ઉસકા થા યહી ઉપદેશ, સુધર જાય દેશ, ફૈલે ઉપદેશ,
વેદોં કા માત્રે સખ સસાર છોડાં ૩

અબ તો હૈ બરોસા સખ કો મિત્ર તુમહારા.
બને જહાં તક તુમ સે હીન્ને આપ સહારા.
ફૈલે દુનિયામેં ધર્મ મિટે દુખ સારા,
દુષ્ટોં કા હો અપમાન જાય સુખ ગારા.
બચ્ચોં કો વેદ પઢાઓ, કરના ઉપદેશ નિખાઓ.

यन्त्र से टूट छपाओ, घर घर उनका पहुँचाओ।
सभ वैर भाव तज दीजे, तरकी कीजे। विनय सुन दीजे,
मुरारी सभ से कहे पुकार। छोटा० ४

संजन ६८

करो संजन वेद प्रचार तुम, क्यों मित्रो देर लगाध,
जो वेदका जगमें उँका, फिर हो भूरभता का अँका,
मिटे अविद्या रुपी शंका, करो अही उपकार तुम;
धससे नहीं अधिक बलाध। क्यों० १

यन्त्र करो उपदेश कराओ, छोटे छोटे टूट छपाओ,
देशों देश धर्म रखाओ, लो ज्वन का सार तुम,
हैं यही नेक कमाध। क्यों० २

जाते छोड़ो अपस्तारथ की, लावत देजो तुम भारतकी,
रक्षा करो दीन आ रतकी, धसकी सुनो पुकार तुम,
ये शरण्य तुम्हारी आध। क्यों० ३।

धसे भरोसा जग तुम्हारा, नहीं किसी का और सझारा
कहे मुरारी दीन भीयारा, कीजेगा उद्धार तुम, सभ मिलकर
करो सझाध। क्यों० ४

संजन ७०

आध्यों की यज्ञन मुझे प्यारी है,
टेक-कड़िं प्रद्युम्न सुत माता यशोदा, धधर न प्रभु
संसारि है। आर्यों० १

दोस्त मुहम्मद कही धस है भेटा, न यहँ मझतारी
है। आर्यों० २

उधर गुनाहों में यज्ञती सिद्धरिश, धधरतो प्रभु न्याम-
कारी है। आर्यों० ३

मुहों का गाडे उधर वायु भीगाडे, धधर हवनसे सुधारी
है। आर्यों० ४

ਓਖਰ ਦੁਆ ਤੇਜ ਪਸ਼ੁਆਂ ਤੇ ਮਾਰੇ, ਓਖਰ ਦੁਆ ਘੜੀ ਪ੍ਰਾਰੀ
ਹੈ. ਆਮ ਪ.

ਓਖਰ ਉਪਕਾਰ ਤੇ ਨ ਤੇਜ਼ ਹੀ ਜਰਿਆ, ਓਖਰ ਅਨਾਥ ਰੱਖਾ
ਜਰੀ ਹੈ ਆਮ ੬

ਪਾਠਕ ਕਹੇ ਸਭ ਵੇਦਾਂ ਤੇ ਮਾਨੇ, ਧੋਈ ਤੇ ਰੀਤਿ ਸੁਆਰੀ
ਹੈ. ਆਰਯੋ. ੭

ਲਾਜਨ ੭੧

ਵਾਹੁ—ਟੇਕੇ ਸੇਰ ਮੁਕਤੀ ਯਿਥੇ ਲੋ ਸਭ ਖਸੇ ਘਰੀਏ,

ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਏ ਲੋ ਵੇਦੈਂ ਪੋਪ ਰਸੀਏ.

ਟੇਕ—ਕੁਝ ਕਾਮ ਨ ਜਪ ਪਤ ਜਾਨ ਸੇ ਲੇਖੋ ਸਰਸੀ ਹੈ ਮੁਕਤੀ;
ਜਗਨਾਥ ਜਨੇ ਸੇ ਮੁਕਤੀ, ਜੂਠਾ ਭਾਤ ਖਾਨੇਸੇ ਮੁਕਤੀ.

ਅਨੰਤ ਅੰਧਵਾਨੇ ਸੇ ਮੁਕਤੀ, ਕਈਂ ਗੰਗਾ ਸਨਾਨ ਸੇ;

ਕਯਾ ਸਲਿਖ ਨਿਕਲੀ ਮੁਕਤੀ, ਲੇਖੋ ੧

ਐਕਾਦਸ਼ੀ ਰਹਨੇ ਸੇ ਮੁਕਤੀ, ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਹਨੇ ਸੇ ਮੁਕਤੀ;

ਪਿੰਡਦਾਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਮੁਕਤੀ, ਕਲੀ ਘਰਨਾਮ੍ਰਤ ਤੇ ਪਾਨ ਸੇ;

ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਲੀ ਨਈਂ ਝੁਟੀ. ਲੇਖੋ ੨

ਕਾਸ਼ੀ ਮੇਂ ਮਰਨੇ ਸੇ ਮੁਕਤੀ, ਘਰ ਧਾਮ ਕਰਨੇ ਸੇ ਮੁਕਤੀ;

ਓਖਰ ਤੇ ਲੜਨੇ ਸੇ ਮੁਕਤੀ, ਜੇ ਹੈ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਮਾਨ ਸੇ;

ਉਸਤੀ ਨਈਂ ਕਰਤੇ ਲਕਤੀ. ਲੇਖੋ ੩

ਬ੍ਰਹਮ ਘੋਰ ਤਿਲਕ ਛਾਪ ਸੇ, ਦਸਮ ਭਾਗਵਤ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੇ;

ਕਲੀ ਛੋਵੇ ਅੰ ਅੰ ਤੇ ਜਪ ਸੇ, ਪੂਜਨ ਪਾਪਾਥੁ ਸੇ

ਸਮਾ ਸੁਨ ਤਯਿਯਤ ਮੁਕਤੀ. ਲੇਖੋ ੪

ਲਾਜਨ ੭੨

ਟੇਕ—ਏਸਾ ਉੱਟਾ ਗੁੰਡਾਰਾ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ,

ਕਰਮ ਕੁਝ ਨ ਕਰਨਾ, ਜਨਮ ਪਰ ਅਕੁੰਤਾ,

उत्तम जन जना सनातन धरम. कै० १.
 कहे हम तो पैदा हुये आस भुजसे,
 आलस जनजना सनातन धरम. कै० २.
 नहीं वेद विद्या के पढ़ने से कुछ काम,
 अपाउ सुनाना सनातन धरम. कै० ३.
 ले बोटे सोटे को कृये अकृये,
 कुते लुकाना सनातन धरम. कै० ४.
 दिखाते हैं धष्टा और करते हैं टष्टा,
 पुनरी जन जना सनातन धरम. कै० ५.
 सन्ध्या का करना है पत्थर सझाछ,
 धष्टा दिखाना सनातन धरम. कै० ६.
 कैसी है सन्ध्या और कैसी गायत्री,
 अटियां नहलाना सनातन धरम. कै० ७.
 नियोग को समझे हतक आपन यद,
 हमसझा गिराना सनातन धरम. कै० ८.
 कहे अज तो आर्य सुनो भित्र प्यारो,
 वेदोंपर यक्षना सनातन धरम. कै० ९.

लगन ७३

टेक—क्यों स्वारथ के वश होके पोपण किया धर्म का नाश,
 लूटों का लगन सुना कर ज्वाह कराया.

उस अजना को अस तुमने ही रांड बिहाया,
 जे तुम नहीं दूरे दिराने, वह कन्या भेंच नहीं आते.
 लाचार भैठे रह जाते, जे तुम उन्हे दण्ड दिखाते,
 करी तुमने देश की ज्वारी, तुन्हें धिक्कारी, हंसें नर नारी;
 भिक्षाही लुटे से उसकी रास. क्यो० १.

और भदिरा भांसझा तुमने प्रचार कराया,
 रसोड जनाकर भन वाड्य अतझाया.

ઔર મનુસ્મૃતિ મેં તુમને ઉસે મિલાયા,

ઔર ખાંચ કર તુમ ને મુલક બહંકાયા.

તુમહેં સ્વારથ ને ભર્માયા, સારે દેશકા નાશ કરાયા.

અપના હી રાજા ઉગાયા, જસ રહમ ન કન્યા પૈ આયા,

તુમને સ્વારથ કે વશ આય, ગલે કટવાય, નાશ કરવાય;

ન આયા તુમ કો જરા ત્રાસ. ક્યોં ૨.

જો માંસ અહારિયોં કે ધર તુમ નહિં ન્યોતે ખાતે,

લાચાર હોકે વહ ફેર માંસ નહીં ખાતે.

પર તુમ તો શ્રાદ્ધ મેં ખૂબહી ગપ્પે ઉગતે,

ખિલવા ઉન કો ઔર આપ નહીં તુમ ખાતે.

ક્ષત્રી ઉન કો ખનલાયા, ઔર માંસ મદિરા ખિલવાયા,

કહીં બકરોં કો કટવાયા, ઔર દેવીપર ચઢવાયા.

ઉનપર ચલવા હથિયાર, કરા ફિજાર, બનેં સદાર,

જતો જળ લગે તુમહારે ફાંસ. ક્યોં ૩.

તુમ ધર્મ કે પદે જબી ચાર કહલાઓ,

મુઆફિક સ્મૃતિ કે તુમ બી માંસ જળ ખાઓ.

જળ તુમ નહીં ખાઓ મત ઉન કો ખિલવાઓ,

જો વહ ન માનેં મત ન્યોતે ઉન કે ખાઓ.

તુમ અળ બી ધર્મ બચાઓ, જરા રહમ દેશ પર ખાઓ

ફર્માતવેદ અળ લાઓ, રહી સહી કો અળ તો બચાઓ,

કહે શંકરનાથ સુનો યાગ, જતો મન ખવાર, કરો પ્રય -

નહી બલે પાખણ તુમહારા, હુઆ હૈ વેહોં કો પ્રકાશ,

ક્યોં સ્વારથ કે વશ હોકે ॥ ૪ ॥

ભજન ૭૪

ખિછુરોં કો ગલે લગાઓ, નહિં પીછે પછતાઓ

ખાતા ખા પુત્ર હુઆ ઇસામ, માતા કી આંખેં બર આપ.

રાટી ખિલાતી અલગ ખિલાઈ, ક્યોં ન ઇત્તાજ કરાઓ

કહા પાપી કહલાઓગે; નહિં ૦ ૧

ખર્ચ કરો નાહ આનદની હો । એક રોજ સખ કુઠ બેઠો
ખો ॥ શખને જો ઉનકા બી લો । શુક્રદા સખા બનાઓ ॥
ધર્મદા કહે જાઓગે ॥ નહિં ૦ ૪ ॥

કલ તક થે જો તુમહારે ભાઈ । મુસલમાન વ યહાં કે મસાઈ ।
આજ આન કરજો મિલ જાઈ । ક્યોં નહીં આર્થ બનાવો ॥
કખ તક સોયે જાઓગે ॥ નહીં ૦ ૩ ॥

બૂલે હુઓં કો રાહુ બતાઓ । બીધુરે હૈં જો ઉન્હે
મીલાઓ । ગીરે હુઓં કો શીખ ઉઠાઓ । પાઠક માન બદાઓ
॥ નહીં આગે હખ પાઓગે ॥ નહીં ૦ ૪ ॥

ભજન ૭૫

દોહા—વેદ ધર્મ પ્રચાર કા કરો શીખ સામાન.

તીન અહુતી હોચુકી દેખો કરકે ધ્યાન.

ઈસ વેધધર્મ કે ઉપર ભાઈયો હોગા દૈન વલિદાન,

ટેક—સ્વામીજીને કર દિખલાયા, તન મન અપના સબી
લગાયા, સત્ય ધર્મ જગ મેં ફેલાયા, તજ માન અપ-
માન. ઇસ ૦ ॥ ૧ ॥

ગુરુદત્તજીને પ્રાણુ ગંવાયે, નાસ્તિક આસ્તિક બહુત
બનાયે, પર અફસોસ નહીં રહને પાઓ, જલદી હી તજ
દિયે પ્રાન. ઇસ ૦ ॥ ૨ ॥

લેખરામ ને બલ દિખલાયા, બેદ તર્ક કા બાન ચલાયા,
યવન દલોં કો માર ગિરાયા, ઝાંકી અપની જાન, ઇસ ૦ ૩,

અખ કહિયે હૈ કિસકી બારી, હૈ કોઇ વેદધર્મ વ્રતધારી,
બાઝદેવ કહે કરો તયારી, ધર્મ પૈ હો કુર્બાન. ઇસ ૦ ॥ ૪ ॥

ભજન. ૭૬

દોહા—ઉત્તમ કર્મ બિસાર કે છોડા વિદ્યા દાન,
વૃક્ષોં કી શાદી કરૈં હુયે મૂર્ખા અમાન.

ટેક-કૈસા છાયા અશાન હૈ વૃક્ષોં કે બિવાહ કરાયે,
તુલસા કો સ્ત્રી બતલાયા, શાલિગ્રામ પત્ની કહરાયા;
જડ સે જડ કા મેલ કરાયા, કૈસા હુઆ નાદાન હૈ.

કયા જૂઠે ખેત્ર ખિલાયે. વૃક્ષોં ૦ ૧
કિસકે પુત્ર યહ શાલિગ્રામ હૈં કૌન પિતા માતા કયા નામહૈ
કિસકી તુલસા કૌન ધામ હૈ, કહાં ધનિક સુસ્થાન હૈ;

કોઇ સન્મુખ આ બતલાયે. વૃક્ષોં ૦ ૨
તુલસા કો જગમાતા બતાવેં, શાલિગ્રામ પિતા કહલાવે;
માત પિતા કા બ્યાહ કરાવેં, યહ કૈસી સન્તાન હૈ.

જો બડોં કે ભાંવર ડલાયે. વૃક્ષોં ૦ ૩
તુલસા માતા પુત્રી બનાઇ, શાલિગ્રામ પુત્ર હુએ ભાઇ;
યહ કૈસી અનરીતિ ચતાર, લે લિયા કન્યા દાન હૈ.

યહ જરા નહીં શર્માયે. વૃક્ષોં ૦ ૪
તુલસી વૃક્ષ કા બ્યાહ કરાયા, મુર્ખોં ને યહ જ્ઞાન ફેલાયા
ઢાંગ બનાકર લુટા ખાયા, કરી ધર્મ કી હાનિહૈ;

નર નારિ સભી જાહેકાયે. વૃક્ષોં ૦ ૫
જિસ ધનકો તુમ યહાં લુટાઓ, સડે મુસડોં કો ખિલવાઓ
ઉસ સે વિદાલય બનવાઓ, જો સખ સે ઉત્તમ દાન હૈ,
કર આસુદેવ સુખ પાયે. વૃક્ષોં ૦ ૬

સંજન ૭૭

હમસે ધરમ કા વાજ છું પાયા નહીં જતા,
જો સચ હૈ ઉસે જુક બતાયા નહીં જતા.
ગિરરાજજી કે કિસે કા આતા નહીં યકીન,
હંગલી પૈ એક પહાડ ઉઠાયા નહીં જતા.
મરિયમ કે પેટ સે હુઆ પૈદા ઇસમસીહ,
હમસે ખુદ કા વેં ટા બતાયા નહીં જતા.
લિકખા કુરાં મેં કતલ કરો કાફિરોં કો તુમ;

વહશીપતે પૈ દિલ કો જમાયા નહીં જતા.
 રાજિક કો કર્જ લેતે કા ઈતજમ લગાકર,
 ઈજત કો ઉસકો હમસે ઘટાયા નહીં જતા.
 અપને શિકમ કે વારતે ગૈરેં કી રહ કો,
 ખિસ્મઅલા કરકે હમસે સુનાયા નહીં જતા.
 તદુજ્જુલા કે રોજ ઉમ્મદે સવાખ પર,
 અકરેં કે સર કો તનસે ટટાયા નહીં જતા.
 ઘોડે મેં ચીરે લોગેં કે દરગિજ ન આઇયો,
 વૈદક ધરમ પ હમ્માં ગંવાયા નહીં જતા.

હમ્મજા ૭૮

હમ્મોં સે જ બનતો કો બગાયે જાંયગે.

પુરાની પુરાની જો મોઢે દરે. હમં ૧

કામ કોય મદ લે. જ સયોં પ, જાંગ ચરસ મદ સખ
 નશે કને, લોગોં સે યદ જો છુટામે જાંયગે. હમં ૨

હુકે પુસ્તક મિચ્યા દલાની, અપસ્વાર્થી આર મનમાની,
 સખ કે દિલોં સે હટાયે જાંયગે. હમં ૩

ખુતોં કી પૂજા કથપસ્તી, બેટ કુચાની નરસપસ્તી,
 અખ સખ કે મનો સે મિટાયે જાંયગે. હમં ૪

મુઢોં કી સેવા ખાના ખિલાના, ખાવે જો ધુર્ત કરકે બહાના,
 ઈન પામણેકોં કા બેદ જતાયે જાંયગે. હમં ૫

ગઉઓં કી ખિપતી વિધવા કી જરી, જમ સે હુઈ દુર્ગતિ
 હમારી, અખ ઇનત દુખોં સે છુટામે જાંયગે. હમં ૬

પશુઓં કા કરના જીવોં કા મરના, બેટે કા કરના વાયુ
 કા સડના, અખ લોગોં સે બન્દ કરાયે જાંયગે. હમં ૭

બહુઆનઆના રૂઢી કો ગાના, રાસેં કરાના ધનકા ગંવાના,
 લોગોંસે શુભ ફલ દરાયે જાંયગે. હમં ૮

બાઈ સે દેખો કદા હૈ બાઈ, બહારી ચૌર કહીં ધર દાઈ

हम शीर से धन सय को मिलाये जायगे, हम०. ८

भारतकी दुःख अजय तथाही, गुननगणे हमें यवन घसाए,
हम तो भारत की व्यवस्था सुनाये जायगे. हम० १०

ऐसी अविधाथी हम पर छात्र छथर ने दिया ऋषि प्रगटाए,
अय तो स्वा ॥ के गुन सय गाये जायगे. हम० ११

परम गायत्री सन्ध्या धवन अय, जेहें के मन्य सु-र जे सय,
सोगों का अय यह सय गे जायगे, हम० १२

छथर के गुणु मित्रकर गयो, छुर डौ से मनका हटाओ,
अरज फिर सय आनन्द पद पाये जायगे. हम० १३

अजय. ७८

अय मित्रो जरा सोय समज कर पुढही आपगियार करो,
जुडी का हरगित मत मानो सखी का सीकार करो.

सय कहो अपने आपे का कय अय नी तुम जन्दा जानो,
सक्षय तो सय मुहों का मित्रा कर जन्दा कैने जाना.

गर जाने पीने व जोखने के डार कयाना हांगे.

आता पीता और जोखने हैं अजयनी तुम ही पदयनो
क्या अजयन को जेतो कहे गे सखि का. का अजयन कहो.

अय, मित्रो० १

धस लिये जन्दे और जन्दा के र. तुम के अय पडिगा,

जन्दा जैन और मुदा का. है जन्दा का अय पडिगा.

जन्दे से ऐसे मुहों दुये यह जन्दा तुम के अय पडिगा,

मुहों से जन्दे गनो औसा यन्दा का. है जन्दा का.

तेजसिंह कहे प्रेम से सुन तो मत काट पडार करो.

अय, मित्रो० २

२४-यही पहियन है रे, जन्दे मुहों का येरे अजरे.

अपने अगस है न जन्दा का. है जन्दा का अय पडिगा.

जसमें यह का जात हा जन्दिरे, जन्दा पकी हवावे. ५०

અંગ કાટ કાઢ સો જીસકા. હિલતી નહીં જીવાન,
 નહીં હાજમે કી તાકત, તો મુદા લીજો જન. ૫૦
 અંગ બહુત કટ ચુકા તુમહારા, ખ્યાલ કરિયે ભાષ.
 છઃ કરોડ હુયે યવન તુમહી સે ! આઠ લાખ ઈસાષ. ૫૦
 હોય કિસી કો ઉધર સે આના ઈસ ઝોર કો મંજુર,
 તુમ નહીં સકતે મિત્રા યહી બદલજમી હૈ બરખૂર. ૫૦
 ઈસ લિયે અખ મતજાને દો ઉનમેં, ઉધર સે ઇધરમિત્રાઓ,
 તબી આપ મુદેં હોને સે ફિર જીન્દે હો જાઓ; યહીં
 વર્ના એક દિન એસા હોગા નિશ્ચય લીજો જાન,
 બસ હિન્દુ કે શિખા સુત્ર કા મિટ જાય સર્વ નિશાન. ૫૦
 ઈસ લિયે વૈદિક રીતિ સે મિત્રો પ્રાયશ્ચિત કરવાલો,
 તેજસિંહ મૌકા હૈ આજ, ગિજુદોં કા ગલે લગાલો. ૫૦

ભજન. ૮૦

હે હયામય, હમ સમોંમ, શુદ્ધતાઇ દીજીએ,
 દૂર કરડે, હર ખૂરાઇકો, બલાઇ હીજીએ. અન્તરો.
 એસી કૃપા, ઝોર અનુયદ, હમપર હો પરમાત્મા,
 હો સભાસદ, ઈસ સભાકે, સખડે સખ ધર્માત્મા. હે૦
 હો ઉગ્રત્તા, સખડે, મનમે, જ્ઞાનકે પ્રકાશસેં;
 ઝોર અન્ધેરા, દુર સારા, હો અવિદ્યા નાશસેં. હે૦
 ખોટે કર્મોં, સેં બચે, સખં તેરે ગુણ ગાવે સભી;
 છુટ જાવે, દુખ સારે, સુખ સદા પાવે સભી. હે૦
 સારી વિદ્યાઓકોં શીખે, જ્ઞાનસેં બરપૂર હો;
 શુભ કર્મમેં, હોવે તત્પર, દુષ્ટ ગુણ સખ દુર હો. હો૦
 યજ્ઞ હવનસેં, હો સુગન્ધીત, અપના ભારતવર્ષ દેશ;
 વાયુજલ, પુખ્તદાઇ હોવે. જાએ મીટ સારે કલેશ. હે૦
 વેદકે, પરચારમેં, હોવે સભી પુર્ણાર્થી;
 હોવે આપસમેં પ્રીતિ, ઝોર બને પરમાર્થી. હે૦

લોભી, ઝોર કામી ક્રોધી, ક્રોધિ હમમેં ન હો;
 સખ બ્યસનોસેં બચે, ઝોર છોડ દેવે મોહકો. ૬૦
 અરિહ, સંગતમેં રહે, ઝોર વેદ મારગપર ચલે;
 તેરે હી, હોવે ઉપાસક, ઝોર કુકર્મેસેં બચે. ૬૦
 કીજીયે, કેવલ કા હૃદય, શુદ્ધ અપને જ્ઞાનસેં;
 માન, ભક્તોમેં બદાઓ, ઉસકા ભક્તિ દાનસેં. ૬૦

ભજન. ૮૧

દોહા.

સદા ધર્મ કરતે રહો જળ લગ ઘટ મેં પ્રાણ,
 ધર્મશાસ્ત્ર મેં દશ લિખે ઉસકે ખાસ નિશાન.

ધૃતિઃક્ષમાદમે રતેયં શૌચમિન્દ્રિયનિગ્રહઃ ।

ધીર્વિદ્યા સત્યમ ક્રોધો દશકં ધર્મ લક્ષણમ્ ॥

ટેક—દશ ચિન્હ ધર્મ કે બાઈ મહારાજ મનુ બતલાતે,
 પ્રથમ તુમ ધીરજ કો ધારો, દુન્યે સખ કે બચન સહારો;
 તીજે મન અપને કો મારે, યહી ઉપદેશ સુનાતે. મહાં
 ચૌથે તજ ચોરી કા પેશા, મિટેં સકલ નર તેરે કેલશા;
 રહો પાંચવેં શુદ્ધ હમેશા, સખ ઋષિ મુનિ થે ગાતે. મહાં
 છઠે ઇન્દ્રિય બશ મેં કરના, સપ્તમ ચિત્ત વિચાર મેં ધરના.
 અષ્ટમ વિદ્યા મન મેં ભરના, જો તુમ મનુષ્ય કહાતે. મહાં
 નવેં સત્ય કો ધારણે કીજે, દશવેં ક્રોધ નાશ કરદીજે.
 પ્રભુ સુમિર મુરારી લીજે, ક્યોં વૃથા જન્મ ગંવાતે. મહાં

ભજન ૮૨

હોડો ન તુમ ધરમ કો ચાહે જાન તનસે નિકલે,
 સત્યા સખુન હો લેકિન શીરીં દહત સે નિકલે.

પ્રથમ કહાં વહ બાઈ, અકસાના હોગયે ક્યા.

માતા કૌશલ્યા કે વહ જો થે બતન સે નિકલે. ૧

હર વક્ત હૈ માત સર પર ચલ લે લે તોશા બાઈ,

બકતી બિનયં કી કરલો જિતની ઇસ તનસે નિકલે. ૨
 ચુન લો કરમ ધરમ કે બહરે જવાની મેં શુલ,
 નહીં તો બિન્યં મેં રેતી બુલબુલ ચમન સે નિકલે. ૩
 રકખા હૈ કયા વહાં પર ફેસાં હૈ વસ્તી સોચો,
 જિતને કપીજન નિકલે સબહી વહ બનસે નિકલે. ૪
 અન્હે અમલ હાં જગ કિ સમજેં ધરમ હૈ કયા શય,
 તાહિનો હૈન ક્યોં ના ફિર તો બતન સે નિકલે. ૫
 અન્ધેરા મિટા લો સૂરજ ચમકા હૈ સોનેવાલો,
 ઉઠે તાયર ભી અપને અપને મસકન સે નિકલે. ૬
 ધન સે ધરમ કરો તુમ નહીં તો સમજલો આજિજ,
 સિકન્દર કે હાથ હોનો ખાલી કદન સે નિકલે. ૭

ભજન ૮૩

જય જગદીશ હરે, પિતા જય જગદીશ હરે,
 બકત કે સંકટ, દણ મે દૂર કરે.
 જો ધ્યાવે ફલ પાવે, દુખ વિનશે મનકા,
 સુખ સમ્પતિ ધર આવે, કટ મિટે તનકા. ઓંજય૦
 માત પિતા તુમ મેરે, શરણ ગહું કિમી કી,
 તુમ બિન ઐર ન કોઇ, આશ કરું કિસી કી. ઓંજય૦
 તુમ પૂરણ પરમાત્મા, તુમ અન્તર્યામી,
 પરબ્રહ્મ પરમેશ્વર, તુમ સબકે સ્વામી. ઓંજય૦
 તુમ કરણા કે સાગર, તુમ પાલન કર્તા,
 મૈં મૂરખ ખલ કામી, કૃપા કરો ભર્તા. ઓંજય૦
 તુમ હો એક અગોચર, સખ કે ગ્રાણુ પતી,
 કિસ વિધિ મિલું દયામય, તુમકો મૈં કુગતી. ઓંજય૦
 દિનબન્ધુ દુઃખ હર્તા, તુમ રક્ષક મેરે,
 કરણા હસ્ત બઢાઓ, શરણ પડા તેરે. ઓંજય૦
 વિષય વિકાર મિટાઓ, પાપ હરો દેવા,
 મદ્દા ભક્તિ બઢાઓ, સજજનો કી સેવા. ઓંજય૦

ઓં શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ

परमात्मने नमः

आर्य्य चर्पटपञ्जरिका ॥

भज विश्वेशं भज विश्वेशं भज विश्वेशं मूढ-
मते । प्राप्ते सन्निहिते मरणे नहि र रक्षति
डुकृञ् करणे ॥ १ ॥

भक्तिभूरण विश्वेश हो, भगवद्दिवस अरु रात.

अन्तर्काल नहि रक्षि है, डुकृञ् करणे धातु १

दिनमपि रजनी सायंप्रातः शिशिर वसन्तौ
पुनरायातः । काल क्रीडति गच्छयायुस्त-
दपि नमुञ्चत्याशावायुः ॥ २ ॥

होत दिवस अरु रजनि सय, पुनि सायं पुनि प्रात.

परवश शिशिर वसन्त ऋतु, द्विर द्विर आवत नत,

काल जे क्रीडत है सदा, क्षीयु होत है आयु.

तदपि नेक नहि छूटि है, आशा रुपी वायु, २

अग्रे वह्निः पृष्ठे भानूरात्रौ चिबुकसमर्पित
जानुः । करतलभिक्षा तरुतलवासस्तदपि
नमुञ्चत्याशा पासः ॥ ३ ॥ भज विश्वे०
यावद्वित्तो पार्जनशक्तरतान्नि जपविरे
रक्तः । पश्याद्धावति जर्जरदेहे वातां पृच्छति

કોઝપિ ન ગેહે ॥ ૪ ॥ વિ૦ ॥

દિન આગે અગિન ધરી. પીછે તપત જુ ભાનુ.

રાત ખિતાવત કષ્ટ સન, ચિયુક ગડાયે જાનુ,

ભિક્ષા કરતણ મેં લિયે, કરત વૃક્ષતણ વાસ.

તદપિ ન છોડત હૈ તનક. ધાર જુ આશા ફાંસ,

હોત શક્તિ ધન સંચય જાલોં, કરત નેહ પરિવારુ તૈસો.

પુનિજન્મ જન્મર હોત જુગાત, કોઝિ ન ધર મેં પૂછત ખાત ૪

જાટિલો મુણ્ડો લુચ્ચિતકેશઃ કાશાયામ્બર

બહુકૃતવેશઃ । પશ્યન્નપિ ચ ન પશ્યતિ મૂઢ

ઉદરનિમિત્તં બહુકૃતવેષઃ ॥ ૫ ॥ ભજ વિ૦ ॥

જાટિલો કોઝિ પલિત શિર, કોઝિ ઉપારત કેશ.

કોઝિ ભગુઆ પટ ધરત તન, કરત વિનિધ વિધ વેશ,

સોં લોક લખત મળ તાહિ, સો ન લોક મન કી લખે,

તાકો કારણુ આહિ, કરત ઉદર હિત વેપ બાહુ. ૫

અઙ્ગં ગલિતં પલિંગં મુણ્ડં દશનવિહીનં

જાતં તુણ્ડમ્ । વૃદ્ધોયાતિ ગૃહીત્વા દણ્ડં ત-

દપિ નમુચ્ચત્યાશાપિણ્ડમ્ ॥ ૬ ॥ ભજ વિ૦ ॥

અંગ મલિત અરુ હક્ષત શિર, મુળ ભયો દશન વિહીન

વૃદ્ધ ભયે લાઇ લકુટિ કર, તદપિ ન આશા છીન. ૬

બાલસ્તાવત્ક્રીડાસક્તસ્તરુણસ્તાવત્તરુણીરક્તઃ

વૃદ્ધસ્તવચ્ચિન્તામગ્નઃ પરિ બ્રહ્મણિ કોઝપિન

લગ્નઃ ॥ ૭ ॥ ભજ વિ૦ ॥

બાલ વયસ ક્રીડા વિવશ, તરુણ ત્રિયા રમ લીન,
વૃદ્ધ વિતાયો શોય વશ, હરિપદ રતિ નહિં કીન ૭

પૂનરપિ જનનં પુનરપિ મરણં પુનરપિ જ-
નની જઠરે શયનમ્ । इह संसारे खलु दु-
स्तारे कृपयऽपारे पाह्यसुरारे ॥ ૮ ॥ ભજવિ૦ ॥

જન્મ મરણુ હૈ વારવાર, ગર્ભવાસ પુનિ ૨ સંસાર,
પસ જગ કી હૈ દુસ્તર ધાર, કરહુ કૃપા હરિ હો જન પાર ૮

પુનરપિ રજની પૂનરપિ દિવસઃ પુનરપિ પ-
ક્ષઃ પુનરપિ માસઃ પુનરપ્યયનં પુનરપિ વર્ષ
તદપિ ન મુચ્ચત્યાશામર્ષમ્ ॥ ૯ ॥ ભજવિ૦ ॥

દિર ૨ આવત દિન અરુરાતા, પક્ષ માસ પુનિ આવત જતા
વીતે અયન વર્ષ હાંસીસે, છૂટે ના આશા હાંસી સે. ૯

વયસિ ગતેકઃ કામવિકારઃ શુષ્કેનીરેકઃ
કાસારઃ ॥ નષ્ટે દ્રવ્યે કઃ પરિવારઃ જ્ઞાતે ત-
ત્વે કઃ સંસાર ॥ ૧૦ ॥ ભજ વિ૦ ॥

હિમર ગથે કયા કામ વિકાર, સૂષ્ક નીર કયા તાલ વિચાર,
દ્રવ્ય ન હો ક્રીડા પરિવાર, જન તત્ત્વ પુનિ વયા સંસાર, ૧૦

નારિસ્તનભરજઘનનિવેશંમિથ્યામાયામોહા
શમ્ એતન્માંસવસાદિવિકારમંનસી વિચા-
સ્ય વારંવારમ્ ॥ ૧૧ ॥ ભજ વિ૦

नारी के सुन्दर रूप पर स्तन भर जपन निवेश.

हीनत भाषाभेदभय, तब सुषुप्त सख वेश,

शोचि देखि यह देखे, मोस प्रसाद विकार.

छोड़ मोह जगज्जल को, पदमन्दार लंकार, ११

कस्त्वं कोऽहं कुतआयात का मे जननीको
मे तात. इतिपरिभाषय सर्वमसारं विश्वं त्य-
क्त्वा स्वप्नविचारम् ॥ १२ ॥ भज वि० ॥

कौन कहाँ से मैं हूँ आया, कौन पिता और का भभ मामा
अस कर सोचो सुषुप्ति के असार स्वप्न जगत् को छोड़ प्यारा

यावज्जीवो निवसति देहे कुसलं तात्त्वत्पृ-
च्छतिगेहे ॥ गतिवति वायौ देहापाये भा-
र्या बिभ्यति तमिन्काये ॥ १३ ॥ भजवि० ॥

जब देह में जनता जग्य हो, कुसल पूँछता सख घर तब हो,
भरखु भये लपकत दर लागे, प्यारी नारी छोड़ के भागे १३

(नवीन प्रक्षेप)

सुखतः प्रियते रामायोगः पश्चाद्धन्त शरीरे
रोगः यद्यपि लोके मरणं शरणं तदपि न मुञ्ज-
ति पापाचरणम् ॥ १४ ॥ भज वि० ॥

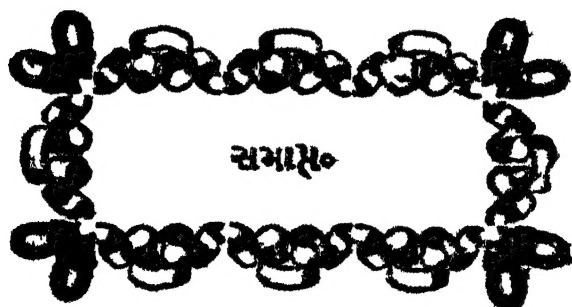
(नवीन प्रक्षेप)

प्रथम सुख से श्रीयोग करने हैं फिर (उपदेशादि)
रोग देह में हुआ होने हैं, यद्यपि लोक में मरण प्रकार भर

जन्मे परंतु पापमरुडो नही . छोड़ता,
(पाहो री मन्त्रा !) १४

करते गङ्गासागरगमनं व्रतपरिपालनमथवा
दानम् । ज्ञानविहीनं सर्वमनेन मुक्तिर्न
भवति जन्मशतेन ॥ १५ ॥ भज वि० ॥

गंगासागर 'त्रे' स्नानार्थ जना, व्रत रचना और दान
देना, ज्ञानरहित यह काम सै जन्म तक करने से भी मुक्ति
नहीं होती. १५

આવશ્યક નિવેદન.

જેમ અજ વિના પ્રાણ નહિ તેમજ સમાજમંદિર વિના સમાજનું અસ્તીત્વ નહિ જેવું જ હોય છે. બધે કેટલેક સ્થળે તો સમાજ મંદિરેજ કેટલાક સમાજને ટકાવી રાખી છે. વસ્તુસ્થિતિ આવી હોવાને લીધે કેટલાક સુગ્ર મહાશયોની સહાયતાથી અત્રેની સમાજ મંદિર ફંડ ખોલ્યું છે. અને તેમાં રૂ. ૨૦૦૦ સુધી પ્રાપ્ત પણ થયા છે. અમદાવાદ જેવા વેપારમાં ખીણતા શહેરમાં સમાજને શોભે એવું મંદિર બનાવવાને ઓછામાં ઓછ રૂ. ૧૦૦૦૦ જોઈએ. આ રકમ ક્યાંથી પ્રાપ્ત કરવી એ એક વીકટ પ્રશ્ન છે. પણ પુરુષાર્થી આર્યોને કાંઈ પણ અશક્ય નથી. અત્રે જનશ્રુતિ ‘દીપેદીપે સરોવર બરાય’ એ યાદ દેવડાવવાની જરૂર નથી; કારણ કે દરેક આર્ય “પરસપર તુમ બનો રક્ષક, યહ ઉત્તમ મત હમારા હૈ” થી વાકેફ જ છે. અંતિમ પ્રાથના એજ છે કે દરેક આર્ય પોતપોતાની શક્તિયાનુસાર આ કાર્યમાં મદદ કરવી.

અત્રેની સમાજ તરફથી પુસ્તક પ્રચારક ફન્ડ ખોલવામાં આવ્યું છે અને તે દ્વારા નાના નાના ટુકટો થોડા થોડા અંતરે પ્રસિદ્ધ થશે. દરેક આર્ય સમાજને વિનંતિ છે કે તેઓએ પુસ્તકો ખરીદી તેનો પ્રચાર કરવો. કારણ કે પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ થવાનો આગ્રહ તેના વેચાણ પર જ રહેશે.

અત્યાર સુધીમાં જુદે જુદે સ્થળેથી પ્રસિદ્ધ થયેલા આર્ય સમાજને લગતા ગુજરાતી પુસ્તકો અહિંથી પણ મળી શકશે.

આર્ય સમાજ. { મોહનલાલ ત્રિભુવનદાસ
અમદાવાદ તા. ૧-૧૧-૦૦-૯ } મંત્ર.

